

Weltmisk

Letnik XXI.

Celovec, petek 23. september 1966

Štev. 38 (1269)

Združeni narodi pred važnimi odločitvami

V torek tega tedna se je v New Yorku začelo 21. zasedanje Glavne skupščine OZN, na katerem bodo predstavniki 117 držav članic skozi tedne in mesece razpravljali o bolj in manj važnih vprašanjih sedanjih svetovnih politik. V tem oziru bo letošnje zasedanje vsekakor podobno vsem prejšnjim zasedanjem, toda v nečem se bo letošnja skupščina vendarle razlikovala od prejšnjih: namreč v tem, da bo konfrontirana z razmerami, kakršne so se porodile iz krize na 19. zasedanju in iz dejstva, da so pereči problemi ostali nerešeni tudi od lani, ko je jubilejno 20. zasedanje potekalo bolj v slavnostnem razpoloženju in manj v delovnem vzdušju.

Spriču tega nikakor ni pretirano mnenje, da poteka letošnja skupščina OZN v senci velike ves svet obsegajoče krize, na kateri pa tudi svetovna organizacija sama nosi svoj del krivde. Ta krivda izvira zlasti iz tega, da OZN v zadnjih letih nikdar ni upala dovolj odločno zavzeti stališče do posameznih vprašanj, marveč se je zadovoljevala s polovičnimi rešitvami, ki pa so probleme le še zaostvile. O tem dovolj jasno govori vprašanje dekolonizacije in boja proti rasizmu; koliko resolucij je bilo že sprejetih, toda nikdar ni bilo potrebne odločnosti, da bi se te resolucije tudi v resnici in dosledno izvajale. Posledica: problemi so ostali aktualni vse do danes in se bo z njimi morala spoprijeti tudi letošnja skupščina.

Toda kolonializem in rasizem sta le dva problema izmed tisočih, ki so se nakopičila. Številni med njimi so še mnogo bolj važni in hkrati tudi mnogo bolj zapleteni, ker so neposredno povezani z razdelitvijo sil v svetu. Tukaj je treba najprej omeniti vprašanje razorožitve, ki je vsako leto znova na dnevnem redu skupščine OZN, pa se kljub temu ni premaknilo naprej, marveč se je nasploh znašlo v čudnem položaju, da teoretične želje po razorožitvi zamenjujejo praktične potrebe po orožju, kot jih v vedno večjem obsegu narekuje vojna v Vietnamu.

Lani je 20. skupščina OZN podprla zamisel o sklicanju svetovne razorožitvene konference, kakor je pred dvema leti sprejela sklep o svetovni konferenci za gospodarstvo in razvoj. Gospodarska konferenca se je odvijala ob velikem zanimanju mednarodne javnosti, kljub temu pa njeni sklepi doslej niso rodili posebnih uspehov. Torej bo morala OZN obdržati pobudo tudi na letošnjem zasedanju, kar velja zlasti za svetovno razorožitveno konferenco, ki je bila predvidena za prihodnje leto; pa tudi k vprašanju druge svetovne gospodarske konference bo morala povedati svoje mnenje in skušati odstraniti ovire, ki so se pojavile spriču dejstva, da se prepad med razvojnimi in zaostalimi predeli sveta še nič ni zmanjšal, temveč se je le še povečal.

Mimo vseh nešteti vprašanj, ki so na dnevnem redu letošnjega zasedanja Glavne skupščine OZN, pa bo na sedežu svetovne organizacije stalno navzoč tudi še poseben problem, ki sicer ni na dnevnem redu, bo pa kljub temu metal svojo senco na vse razprave: to je vojna v Vietnamu. Formalno rešitev tega vprašanja ne spada v pristojnost OZN, toda hkrati ravno to vprašanje v veliki meri vpliva na splošne razmere v svetovni organizaciji. Ni namreč naključje, da je generalni sekretar U Tant med vzroki za svojo ostavko na prvem mestu omenil neuspeh prizadevanj za mirno rešitev vietnamskega vprašanja; neupoštevanje pozivov na mir ima pač za posledico nadaljnje kršenje načel neomešavanja v notranje zadeve drugih držav, torej na-

Začela se je skupščina Združenih narodov

V veliki stekleni palači v New Yorku, kjer je sedež Organizacije Združenih narodov, je živahno sicer skozi vse leto; posebna živahnost pa razumljivo vlada v tednih in mesecih, ko zaseda Glavna skupščina OZN. Tako zasedanje, in sicer enainvajseto po vrsti, odkar obstoja ta organizacija, se je začelo tudi ta torek. Poleg stalnih delegatov so se na sedežu OZN zbrale še posebne delegacije vseh včlanjenih držav, da se udeležijo razprav o nešteti vprašanjih in problemih današnjega sveta. Prišlo je na desetine zunanjih ministrov, Amerika pa je na otvoritveno slavnost poslala celo svojega predsednika Humphreyja. Vse to dokazuje, da države širom po svetu prispejujejo takemu zasedanju velik pomen.

Mimo vseh drugih problemov, s katerimi se bo moralo baviti letošnje zasedanje Glavne skupščine OZN, pa je tudi vprašanje nasledstva za dosedanega generalnega sekretarja U Tanta, ki je dokončno povedal, da ne bo več kandidiral za nadaljnjo delovno dobo. V skrajnem primeru je pripravljen voditi posle do konca tega zasedanja.

Za letošnjo skupščino je U Tant pripravil posebno poročilo o dosežanju delu in trenutnem položaju svetovne organizacije. Splošno ocenjujejo to poročilo kot U Tantovo „politično oporoko“, saj je v njem dovolj jasno nakazal vzroke, ki so ga privedli do tega, da odkloni ponovno kandidaturo. Ostro je kritiziral predvsem velesile, katerim je očital krivdo, da se OZN ni mogla dovolj uspešno baviti s perečimi problemi današnjega sveta. Vse to je privedlo svet v položaj, ko imamo opraviti z resnimi nevarnostmi in je prav v takšnih razmerah potrebno zastaviti vse sile, da se prepreči nadaljnja slabitev OZN.

V svojem poročilu je zavzel U Tant stališče do vseh velikih pro-

blemov, kot so razorožitev, razvoj gospodarsko zaostalih predelov sveta, kolonializem in rasizem, univerzalnost OZN in seveda tudi vietnamska vojna. Poudaril je potrebo po večji aktivnosti svetovne organizacije, ki mora zaradi tega stremeti po univerzalnosti. Namigujoč na vprašanje članstva LR Kitajske je dejal, da od svetovne organi-

Generalni tajnik OZN U Tant objavil svojo „politično oporoko“

zacije ni mogoče pričakovati, da bo učinkoviteje delovala, če ena četrtina svetovnega prebivalstva pri tem ne more sodelovati. Glede vojne v Vietnamu pa je odločno zavrnil ameriško koncepcijo, da gre v Vietnamu za nekakšno „sveto vojno“ med različnimi ideologijami, in naglasil, da v tej vojni ne gre za nič drugega kot za obstanek vietnamskega naroda.

Na koncu je U Tant kljub svojemu kritičnemu prikazu svetovnega položaja in dosedanega neuspeha OZN izrazil globoko vero v poslanstvo svetovne organizacije, o kateri je prepričan, da se bo v prihodnjih letih uveljavila kot sredstvo „ob katerega pomoči človeštvo ne bo le preživelo, temveč doseglo tudi veliko človeško sintezo“.

Italijanski socialisti se združujejo

Skoraj že eno leto traja proces za združitve obeh socialističnih strank Italije — namreč socialistov in socialnih demokratov — v skupno organizacijo. Prejšnji teden sta osrednji vodstvi obeh strank vsaka zase odobrili in potrdili doseženo priprave za tako združitve in s tem ustvarili pogoje, da bo proces združevanja dobil svojo formalno potrditev konec oktobra, ko se bosta kongresa obeh strank najprej sestala ločeno, takoj zatem pa bo skupni kongres delegatov obeh strank opravil vlogo ustanovne skupščine nove stranke.

Do popolne spojitve, posebno v organizacijskih vprašanjih, bo seveda minilo še nekaj časa. Do tedaj bo nova stranka nosila oba dosedanja naziva, imenovala se bo namreč

»združena socialistična socialdemokratska stranka«.

Vodstvi obeh sedanjih strank sta pripravili tudi program bodoče skupne stranke. Kot ideološko osnovo njenega delovanja jemlje program nove stranke marksistični nauk in postavlja kot končni cilj izgradnjo socialistične družbe v Italiji. Vendar pa program sprejemanje marksizma ne postavlja kot pogoj za članstvo v novi stranki, marveč dopušča obstoj različnih idejnih tokov znotraj stranke. V tem smislu je izzvenelo tudi stališče napram komunistični partiji: obe stranki sta poudarili jasno razmejitve nasproti KPI, kar pa ne pomeni prehod na pozicije antikomunizma.

Razumljivo je vsaka taka spojitve možna le na podlagi določenih kompromisov in dosežena rešitev gotovo ne more biti zadovoljiva v vsakem oziru. To se je dovolj jasno pokazalo tudi v prizadevanjih italijanskih socialističnih strank, ki v dobi priprav za združitve, se bo pa še bolj očitno manifestiralo pozneje, ko bo šlo za doseglo skupnih pogledov na posamezna vprašanja iz vsakdanje stvarnosti. Ne glede na to pa je pričakovati, da bodo socialisti z združenimi močmi lahko še bolj odločilno vplivali na oblikovanje političnega in družbenega življenja v Italiji.

Vlado čakajo važna vprašanja

Pred začetkom jesenske parlamentarne sezone

Poletne počitnice so minile in v političnih krogih se bo začelo jesensko delo. O nalogah, ki v jesenski sezoni čakajo zvezno vlado, je imel kancler dr. Klaus posebno tiskovno konferenco, na kateri je kot najvažnejše omenil državni proračun za leto 1967, nadalje vprašanje nove ureditve podržavljenih obratov ter rešitev stanovanjskega problema.

Gotovo se bo morala vlada baviti še z mnogimi drugimi vprašanji, vendar že omenjeni trije problemi dovolj zgornjo pričajo o „težkih tednih“, ki čakajo zvezno vlado. Vsak posamezni problem vsebuje nebroj kočljivih momentov, tako da je treba računati z zelo ostrimi razpravami v parlamentu, kjer imata tudi opozicijski stranki možnost povedati svoje mnenje.

Čel, ki jih vsebuje ustanovna listina Združenih narodov. Kljub temu stalnemu kršenju načel ustanovne listine pa je ostala OZN več ali manj brez moči oziroma — kar je morda še bolj značilno za trenutne razmere v svetovni organizaciji — se niti ni dovolj trudila, da bi uveljavila svoj vpliv.

Tako je seme, ki ga je zasejala kriza na 19. zasedanju in mu je preveč slavnostno in premalo delovno

Glede proračuna je treba samo videti, kakšne težave ima finančni minister že v vrstah lastne stranke; koliko večje bodo te težave v parlamentu, kjer OVP ni sama. Kolikor je doslej znano, naj bi proračun obsegal vsoto 76 milijard šillingov, pogajanja pa se bodo nadaljevala meseca oktobra, ko se bo minister Schmitz vrnil iz Amerike, kamor je odpotoval v začetku tega tedna.

Velike težave pa je pričakovati tudi v obeh drugih vprašanjih, saj se je s temi problemi že dolga leta bavila prejšnja koalicijska vlada, ne da bi uspela doseči rešitve, ki bi bila sprejemljiva za obe strani. Zato rešitev tudi ne bo lahka za sedanjega OVP-jevskega vlado — če se bo hotela vsaj malo ravnati po demokratičnih načelih.

ozračje jubilejnega 20. zasedanja še prililo vode, obrodilo bogate sadove »starih grehov«, s katerimi se bo moralo spoprijeti letošnje 21. zasedanje Glavne skupščine OZN. Po kakšnih poteh bo krenilo in kakšne cilje si bo zastavilo? Odgovor na to vprašanje bodo dali šele prihodnji tedni in od tega odgovora bo v veliki meri odvisna nadaljnja usoda ne le svetovne organizacije marveč človeškega rodu sploh.

PAPEŽEV POZIV: Napravite mir v svetu

Papež Pavel VI. je izdal novo encikliko, ki je posvečena predvsem vprašanjem miru in vsebuje odločen poziv vodilnim državnikom, naj prenehajo s sovražnostmi in s pogajanjem zagotovijo mir v svetu.

V svoji poslanici pravi papež, da narašča nevarnost velike nesreče, ki grozi vsej človeški družini. Posebej opozarja na vojno v Vietnamu, omenja pa tudi druge činitelje, ki ogrožajo mir, kot so med drugim atomska oboroževalna tekma, nacionalizem in rasizem. Na odgovorne državniške naslavljata resen poziv in pravi, da tisti, v katerih rokah je prihodnost človeške družine, morajo vedeti, da jih obvezuje zelo resna dolžnost vesti. Poglobljuje naj se v svojo vest, mislijo na svoje ljudstvo, na celotni svet in na zgodovino.

»Treba se je združiti — je rečeno v poslanici — in iskreno pričeti lojalna pogajanja. Zdaj je trenutek, da se poravnajo spori, pa čeprav za ceno kakšne žrtve ali predsodkov, kajti pozneje jih bo treba poravnati z ogromno škodo in po bridkih pokolih. Treba je obnoviti mir, ki naj temelji na pravici in na svobodi ljudi, ki bo upošteval pravice oseb in skupnosti, saj bi bil drugače šibak in negotov.«

Nevezane države

lahko odigrajo veliko vlogo

Bivši zunanji minister dr. Bruno Kreisky je na predavanju v Zürichu omenil važno vlogo, ki jo nevtralne države lahko odigrajo pri reševanju velikih svetovnih problemov. Te države bi morale povsod tam, kjer medsebojno nezaupanje med velesilami ovira navezavo neposrednih stikov, prevzeti vlogo posredovalca, saj po zasluge svoje nevtralne politike uživajo zaupanje tako na eni kot na drugi strani.

V svojem govoru je dr. Kreisky poudaril tudi potrebo po zblizanju med EFTA in EGS ter dejal, da bi pomenilo sumljivo znamenje politične slabosti, če evropskim državam ne bi uspelo doseči takega zblizanja.

Protesti proti vojni v Vietnamu

Skoraj ne mine dneva, da se ne bi skupina uglednih osebnosti ali kakšna mednarodna organizacija izrekla proti nadaljevanju vojne v Vietnamu; ne mine dneva, da ne bi prišlo do ostrih obsodb brutalnih sredstev, ki se jih Amerika vedno pogosteje posluhuje v boju proti osvobodilnemu gibanju vietnamskega ljudstva.

Jutri in v nedeljo se bodo v Bruslju zbrali zastopniki različnih političnih, filozofskih in verskih organizacij iz evropskih držav, Amerike, Japonske in Avstralije, da izrazijo solidarnost z vietnamskim ljudstvom. Namen te konference je koordinirati in razširiti akcije za mir v Vietnamu ter vietnamskemu ljudstvu zagotoviti vsestransko podporo v njegovem boju za svobodo. V tem smislu bodo predstavniki kakih 50 organizacij s svojega zasedanja v Bruslju, na katerem bo sodelovala tudi mednarodna konfederacija za razorožitev in mir, naslovili poseben poziv na svetovno javnost.

Odpor proti vojni v Vietnamu narašča tudi v Ameriki, kjer se množijo protestne demonstracije in odločne zahteve po ukinitvi vojaških akcij. Posebno ogorčena je ameriška javnost zaradi tega, ker se ameriške vojaške enote na vietnamskem bojišču poslužujejo sredstev, kot jih je človeštvo doslej poznalo le iz dobe nacizma. Tako je skupina ameriških znanstvenikov, med katerimi je tudi več Nobelovih nagradencev, zahtevala od predsednika Johnsona, da takoj prepove uporabo strupenih plinov in drugih kemičnih sredstev, ki jih ameriški vojniki vedno pogosteje uporabljajo v boju proti vietnamskim partizomom.

Kolonialna preteklost ovira razvoj afriških držav

Širok sistem gospodarskega zasužnjevanja, ki je nastal zaradi kolonialnega gospodarstva, je pripeljal do velikanskih razlik med bogatstvom visoko razvitih dežel in stopnjo gospodarskega razvoja dežel v razvoju. Kakšen je gospodarski položaj dežel v razvoju, morda še najbolj izpriča dejstvo, da je njihov dohodek na prebivalca komaj na življenjskem minimumu — okrog 100 dolarjev na leto — medtem ko je proizvodna zmogljivost razvitih dežel takšna, da lahko porabijo po 200 dolarjev na prebivalca in leto samo za proizvodnjo orožja in za druge vojaške namene.

Afriške dežele so se, ko so v hudem boju in ob podpori naprednih sil sveta dosegle politično neodvisnost, znašle pred težkimi gospodarskimi in družbenimi problemi, ki jim jih je pustil kolonializem:

- skrajno ozka ekonomska baza za njihov nadaljnji razvoj, zelo omejene možnosti notranje akumulacije in odvisnost le-te od izvoza surovin ter poljskih pridelkov, katerih cene so nenehno pod pritiskom monopolov;

- nenehna rast cen investicijske opreme, ki jo potrebujejo za svojo industrializacijo in razvoj gospodarstva;

- pomanjkanje kadrov ter problem osnovnega izobraževanja, ki ga je kolonializem namerno preprečeval, ter hudi zdravstveni problemi, nastali zaradi stoletnega izkoriščanja in gladi.

Vse to je le nekaj izmed problemov, za katere se morajo zavzeti sindikati in druge napredne družbene sile afriških dežel. Proizvodnja surovin in kmetijskih proizvodov je pogosto do 90% namenjena izvozu, da bi ustvarili sredstva za uvoz opreme in industrijskega blaga. Toda nenehno poslabšanje cen na škodo izvoznikov surovin povzroča vse večja nesoglasja med uvozom in izvozom afriških dežel, njihovi zunanji dolгови naraščajo, možnosti za sodelovanje v svetovni trgovini pa se nenehno zmanjšujejo.

V takih razmerah je največji problem afriških dežel, kako ustvariti akumulacijo in sredstva za gospodarski razvoj. Narodni dohodek je zelo majhen, tako da so afriške dežele prisiljene iskati dopolnilna sredstva iz tujine, dostikrat pod zelo neugodnimi pogoji, ki pomenijo veliko obremenitev njihovega gospodarstva.

Važno vlogo pri reševanju teh problemov v čedalje večji meri igrajo sindikalne organizacije, ki v mnogih afriških deželah razvijajo veliko aktivnost pri razvijanju svojih dežel ne glede na vse težave in dediščine kolonialne preteklosti. Vendar pa so se sindikati in druge napredne sile tudi na notranjem področju srečali z različnimi dilemami. V razmerah, ko se giblje narodni dohodek na prebivalca okoli življenjskega minimuma in ko živijo kmetije v revščini, tudi zamisli o »še hušjem zatezanju pasu« v tem smislu, naj bi se sedanja generacija odrekla vsakršnemu izboljšanju življenjske ravni za srečo bodočih generacij, ne le ne more rešiti hudih gospodarskih problemov, marveč bi uredničenje take zamisli v praksi zavrglo prizadevanja delovnih ljudi za zgraditev njihovih dežel in zaprlo perspektivo boljšega življenja. Takšna politika bi očitno spodkopala notranjo moč in enotnost delavskega razreda ter ljudstva in še bolj zaostala prislovja med napredno družbeno-politično in gospodarsko usmeritvijo teh dežel in njihovo zaostalo materialno bazo.

Po drugi strani pa je usmeritev, po kateri naj sindikalne organizacije skrbijo le za interese svojega članstva, pri čemer naj zanemarijo ekonomske pogoje in stanje gospodarstva ter naj se ne zanimajo za širše probleme družbeno-gospodarskega razvoja, preračunana na ločitev sindikalnih gibanj od drugih naprednih sil in na to, da bi jih odvrnili od skrbi za reševanje aktualnih problemov pri razvijanju njihovih dežel.

Kljub temu so delavske organizacije dokazale svojo zrelost in si prizadevajo za tiste rešitve, ki najbolj podpirajo delovne ljudi, da stopnjujejo napore za gospodarski dvig dežele. Tako na primer sindikati Alžirije podpirajo načelo samoupravljanja in nagrajevanja po delu, medtem ko delavske razrede Združene arabske republike gradi svoje oblike upravljanja podjetij in je udeležen na delitvi dobičkov v podjetjih. Sindikati Gvineje pa so zavrgli sistem ustaljenih službov in se zavzeli za to, da bi bili zaslužki vezani na rezultat dela. To pomeni, da delavske organizacije v teh deželah zavračajo plačilni sistem, ki jim ga je pustil kolonializem, ter se zavzemajo za rešitve, ki ustrezajo spremenjenemu položaju delovnega človeka.

Pri vsem tem pa je treba upoštevati, da je delavski razred v afriških deželah še maloštevilčen in po svoji organizirani dejavnosti še zelo mlad. Predstavlja vsega skupaj le 6 od stotkov celotnega prebivalstva (namreč le 14 od skupno 240 milijonov). Poleg tega pa je dostaj v sindikatih udeleženi le kakih 35 odstotkov delovnih ljudi, kar predstavlja samo 2 odstotka vsega afriškega prebivalstva. Kljub temu pa — kakor smo že ugotovili — igrajo sindikalne organizacije vedno večjo vlogo v prizadevanjih za vsestranski razvoj teh

EGS pomeni občutno podražitev

Pogajanja med Avstrijo in Evropsko gospodarsko skupnostjo doslej sicer še niso privedla do potrebnega sporazuma za vključitev naše države v EGS, vendar se posamezni avstrijski krogi vsebolj zavzemajo za to, da bi Avstrija uvedla že zdaj podobne tržne pogoje, kot vladajo v državah-članicah Evropske gospodarske skupnosti. To velja zlasti za predstavnike avstrijskega kmetijstva z ministrom dr. Schleinzerjem na čelu, ki so se javno izrekli za prehod Avstrije na tržno ureditev EGS. Kaj bi taka ureditev pomenila za našo državo, pa je ugotovila dunajska delavska zbornica, ki je na podlagi računov prišla do zaključka, da bi prilagoditev avstrijskega trga s kmetijskimi pridelki na tržno ureditev EGS nujno povzročila občutno podražitev življenjskih stroškov.

Podrobno je dunajska delavska zbornica izračunala, da bi se v tem primeru nakupna cena pri pšenici dvignila za 32 odstotkov, pri rži za 31 odstotkov, prodajna cena presnega masla pa bi poskočila celo za 44 odstotkov, medtem ko bi proizvodna cena pri kilogramu mleka narasla od 2,23 na 2,54 šilinga. Občutno podražilo bi se tudi goveje meso: cena za kilogram žive teže znaša zdaj na Dunaju od 11 do 16,50 šil., usmerjalna cena v EGS pa je trenutno 17,23 šilinga. Prav tako pa je treba računati s podražitvami tudi pri drugih kmetijskih pridelkih.

Na podlagi morebitnega sporazuma o vključitvi Avstrije v EGS bi te podražitve prišle do veljave seveda šele tekom let in bi torej imelo avstrijsko kmetijstvo in sploh

gospodarstvo časa dovolj, da se polagoma pripravi na spremembe. Toda predstavnikom avstrijskega kmetijstva, v kolikor pripadajo ÖVP, takšen razvoj očitno ni dovolj hiter, marveč se zavzemajo za prevzem tržne ureditve EGS že zdaj, čeprav je izid nadaljnjih pogajanj med Avstrijo in EGS še povsem negotov.

Pri tem pa se avstrijski zagovorniki politike EGS tudi ne ozirajo na posledice, ki bi jih nujno imela taka nenadna sprememba sedanje tržne ureditve. Uvedba tako imenovanih evropskih cen bi namreč sprožila tudi upravičene zahteve po evropskih plačah. Kaj bi na take zahteve odgovorila avstrijska industrija, verjetno ni treba dolgo ugibati, zlasti še, ker bi take plače nevarno ogrozile njeno konkurenčnost.

Trgovina Jugoslavije z Avstrijo ...

V zvezi z udeležbo Jugoslavije na letošnjem jesenskem velesejmu na Dunaju je priredila jugoslovanska gospodarska zbornica na Dunaju posebno tiskovno konferenco, na kateri je predstavnik zbornice dr. Novak zastopnikom avstrijskega in mednarodnega tiska obširno prikazal razvoj trgovinske izmenjave med Avstrijo in Jugoslavijo.

Ugotovljeno je bilo, da se je jugoslovanska zunanja trgovina z Avstrijo po določeni stagnaciji, ki jo je povzročila prva faza gospodarske reforme, v zadnjem času spet povečala. O tem pričajo zelo jasno podatki o trgovinski izmenjavi v prvem polletju tekočega leta: v prvih šestih mesecih letošnjega leta je dosegel jugoslovanski izvoz v Avstrijo skupno vrednost okrog 542 milijonov šilingov, medtem ko je v istem obdobju lanskega leta znašal le 289 milijonov šilingov.

V zadnjih letih se je močno spremenila tudi struktura jugoslovanskega izvoza v Avstrijo, kar odpira v bodoče še mnogo širše možnosti za povečanje zunanjetrgovinske izmenjave. Leta 1960 je znašal delež prehranbenih proizvodov v jugoslovanskem izvozu v Avstrijo

še okoli 60 odstotkov, lani pa samo še 30 odstotkov, zato pa se je močno povečal izvoz gotovih industrijskih proizvodov in polizdelkov.

Medtem ko se je jugoslovanski izvoz v Avstrijo v zadnjem času povečal, pa je prišlo v avstrijskem izvozu v Jugoslavijo do določene zmanjšanja. V prvem polletju lanskega leta je Avstrija izvozila v Jugoslavijo blaga v skupni vrednosti 463 milijonov šilingov, v prvem polletju tekočega leta pa je vrednost tega izvoza dosegla le 426 milijonov šilingov.

Predstavnik jugoslovanske gospodarske zbornice na Dunaju je na podlagi teh podatkov ugotovil, da gospodarski odnosi med Avstrijo in Jugoslavijo kljub uspešnemu dosedanjemu razvoju še vedno niso takšni, kot bi lahko bili. Posebej je dr. Novak poudaril željo jugoslovanskega gospodarstva, da bi se zunanje-trgovinska izmenjava blaga med Avstrijo in Jugoslavijo v bodoče še povečala, prav tako pa bi bilo jugoslovansko gospodarstvo zainteresirano tudi na sklenitvi dvostranskih kooperacijskih pogodb in na skupnem nastopanju gospodarstev obeh držav na tretjih tržiščih.

... in z Italijo

V prvih petih mesecih tega leta je dosegla blagovina izmenjava med Jugoslavijo in Italijo skupno vrednost 81.156 milijonov lir; od tega je odpadlo 44.081 milijonov na jugoslovanski izvoz v Italijo in 37.075 milijonov na italijanski izvoz v Jugoslavijo. Tako se je izmenjava v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta povečala za 11,5 odstotka, vendar izključno na račun jugoslovanskega izvoza v Italijo, medtem ko je italijanski izvoz v Jugoslavijo nekoliko nazadoval.

Ameriška trgovina z deželami Vzhodne Evrope

Trgovinska izmenjava med Ameriko in Vzhodno Evropo se dobro razvija, čeprav se v Washingtonu še vedno niso odločili, da bi odpravili diskriminacijske ukrepe, ki zabranjujejo izvoz cele vrste blaga. V drugem četrtletju tekočega leta je ameriško trgovinsko ministrstvo izdalo dovoljenja za izvoz blaga v vzhodnoevropske dežele v skupni vrednosti 41,6 milijona dolarjev, medtem ko je v prvem četrtletju znašala ta vrednost 46 milijonov.

Če te podatke primerjamo s številkami iz lanskega leta, ko je na primer v drugem četrtletju znašala vrednost izvoza le dobrih 28 milijonov dolarjev, polem vidimo, da se je trgovina med Ameriko in Vzhodno Evropo v teku enega samega leta skoraj podvojila.

Doslej je Amerika trgovala predvsem s Sovjetsko zvezo, Češkoslovaško, Poljsko, Romunijo in Vzhodno Nemčijo. Prihodnji mesec pa bodo predstavniki ameriškega gospodarstva odpotovali v Sofijo in Budimpešto, da vzpostavijo poslovne stike tudi z Bolgarijo in Madžarsko, hkrati pa znova podarijo zanimanje Amerike za razvoj trgovinske izmenjave z deželami Vzhodne Evrope.

POŠIROKEM SVETU

STOCKHOLM. — Zadnja nedeljo so bile na Svedskem komunalne volitve, pri katerih je okroglo 5,5 milijona volivcev izvolilo nad 30.000 občinskih odbornikov in kakih 1515 deželnih oz. okrajnih svetnikov. Nedeljske volitve pomenijo hud udarec za socialdemokratsko stranko, ki že 34 let sestavlja vlado, kajti v primerjavi z zadnjimi komunalnimi volitvami pred štirimi leti je zgubila dobrih 8 odstotkov glasov. Precejšnje zgbue so utrpeli tudi konservativci, medtem ko so komunisti svoj delež na glasovih povečali za 2,7 odstotka in tako levičarske sile rešili pred še večjimi izgubami. Na primer v glavnem mestu dežele so socialni demokrati izgubili 8 mandatorov, ker pa so komunisti pridobili 5 novih mandatorov, so napredne sile obdržale večino 51 mandatorov nasproti 49 mandatorom meščanskih strank. Na podlagi izida nedeljskih volitev predsednik švedske vlade Tage Erlander ne izključuje možnosti, da bo v kratkem prišlo tudi do novih parlamentarnih volitev.

VATIKAN. — Papež Pavel VI. je v ponedeljek objavil novo encikliko, s katero je na vodilne državniške naslovil nujen poziv, naj zastavijo vse sile za ohranitev mira.

SAIGON. — Oborožene sile, ki se v Južnem Vietnamu bojujejo proti narodnoosvobodilnemu gibanju, štejejo trenutno nad milijon mož. Sajgonski režim ima skupno 705.000 vojakov, od tega odpade na redno vojsko 317.000 mož, drugo pa sestavljajo pripadniki policije ter mladinskih in drugih civilnih oboroženih skupin. Tuje enote v Južnem Vietnamu štejejo približno 346.000 ljudi, od tega imajo Američani 300.000 mož, Južnokorejci je 32.500, avstralskih vojakov 4500, nadalje 1000 filipinskih in po 190 vojakov iz Nove Zelandije in Tajske. S to mešanico oboroženih ljudi se Amerika bojuje proti prebivalstvu Južnega Vietnema in se ne ozirajo na mednarodna načela vmešava v notranje zadeve tuje države.

NEW YORK. — Bivši ameriški predsednik general Dwight Eisenhower je izjavil, da je bil med korejsko vojno pripravljen uporabiti atomsko orožje, če ne bi prišlo do konca oboroženega spopada. »Amerika si ne bi bila pomišljala uporabiti atomske bombe, če ne bi bila leta 1953 podpisano premirje.« Pač pa je Eisenhower pozabil povedati, s kakšno pravico bi se med korejsko vojno poslužil atomskega orožja, saj ni šlo za obrambo pred napadom na Ameriko, marveč podobno kot v vietnamskem vprašanju za vmešavanje Amerike v notranje zadeve tuje države. Torej se ni čuditi, če gotovi ljudje v Ameriki tudi zdaj zahtevajo uporabo atomske bombe, da bi zatrli osvobodilno gibanje vietnamskega ljudstva.

GORNJA RADGONA. — V nedeljo se je v Gornji Radgoni končal IV. pomurski sejem, na katerem so letos prvič sodelovali tudi razstavljalci iz Avstrije. Sejem je obiskalo okoli 20.000 ljudi, med njimi največ kmetov, ki so se zanimali predvsem za nakup lahkih kmetijskih strojev.

LONDON. — Čeprav vsa dosedanja prizadevanja londonske vlade, da bi prišlo do sporazuma med Veliko Britanijo in Južno Rodezijo, niso rodila nobenega uspeha, je predsednik Wilson nove odposlanec poslal v Salisbur, in sicer kar dva člana britanske vlade — sekretarja za vprašanja Commonwealtha Bowdena in javnega tožnika Jonesa. Politični opazovalci tudi od tega poskusa ne pričakujejo posebnega uspeha in izražajo precejšnje presenečenje, zakaj se je Wilson kljub temu odločil za ta korak. Medtem pa se v Južni Rodeziji pripravljajo na razglasitev republike, kar bi pomenilo ukinitve vseh odnosov med Rodezijo in Britanijo.

NEW YORK. — Posebni odbor za dekolonizacijo je v svojem poročilu, ki ga je predložil letošnji Glavni skupščini OZN, med drugim priporočil, naj bi se Združeni narodi po potrebi poslužili tudi oborožene sile, da bi od Južnoafriške republike prevzeli upravo nad Južnoafrično Afriko. Južnoafrična Afrika je pod upravo Južnoafriške republike na podlagi mandata, ki ga je dala še predvojno Društvo narodov. Do sedanje spora je prišlo, ker Južnoafriška republika svoje politične razizma širi tudi na svoje mandatarne ozemlje.

SAIGON. — Ameriške oblike vojskovanja v Vietnamu postajajo vedno bolj podobne zločinom nasilja, ki so se ga med drugo svetovno vojno posluževali nacisti v zasedenih deželah. Tako so ameriške enote zadnji teden povsem uničile dve južnovietnamski vasi, ker sta — kakor je rečeno v uradnem poročilu — »nenehno ogrožali sedanje operacije ameriških sil na tem področju«. Da bi bil cinizem tega početja popoln, so »kazensko ekspedicijo« v vseh njenih podrobnostih posneli na filmski trak, ki ga bodo verjetno kazali kot svarilo tistim, ki se nočejo uklopiti politiki, katero dikтира Washington.

RIM. — Južnotirolska razprava v rimskem parlamentu se je končala brez vsakega zapletljajja, čeprav je bilo po izjavah posameznih poslancev pričakovati, da bo prišlo do zaostrovanja predvsem v vprašanju, ali naj se Italijansko-avstrijska pogajanja o Južni Tirolski nadaljujejo kljub sedanji atentatarski dejavnosti. Parlament je ob koncu razprave izglasoval resolucijo, ki nalaga vladi, naj nadaljuje pogovore, da bi dosegla »uspešen sporazum z avstrijsko vlado« o problemu avstrijske manjšine v Italiji. Podlaga za te pogovore naj bi bila sporazum De Gasperi-Gruber iz leta 1946 in predlog komisije develt-nastorice iz leta 1964.

WASHINGTON. — Ameriški zunanji minister Dean Rusk je na tiskovni konferenci izjavil, da bo Amerika tudi na letošnjem zasedanju Glavne skupščine OZN nasprotovala sprejemu LR Kitajske v svetovno organizacijo.

BONN. — Zahodnonemški kancler Erhard bo jutri odpotoval v Ameriko, kjer bo imel razgovore s predsednikom Johnsonom. Kanclerja Erharda bosta spremljala tudi zunanji minister Schröder in obrambni minister von Hassel.

RIM. — Osrednji vodstvi italijanskih socialnih demokratov in tako imenovanih Nennijevih socialistov sta prejšnji teden načelno odobrili združitev obeh strank. Združitev je torej odvisna le še od formalne izvedbe tega sklepa in zato več ali manj le še vprašanje časa.

ATENE. — Predsednik grške vlade Stefanopoulos je izjavil, da bodo meseca februarja 1968 v Grčiji parlamentarne volitve, ki bodo izvedene v smislu ustavnih določil.

PRIHODNI TEDEN V GRAZU:

Otvoritev jubilejnega

ŠESTDESETEGA VELESEJMA

V soboto prihodnjega tedna bodo v Grazu slovesno odprli jubilejni 60. velesejem, ki bo trajal od 1. do 9. oktobra.

Predstavniki graškega sejma so priredili večeraj tiskovno konferenco v Celovcu, kjer so zastopnike koroškega tiska podrobno seznanili z letošnjo jubilejno sejemsko prireditvijo. Bolj obširno o tej prireditvi bomo poročali v prihodnji številki našega lista, zato tokrat le nekaj osnovnih podatkov: na graškem razstavišču, ki obsega 140.000 kvadratnih metrov (od tega 40.000 m² pokritih sejemskih prostorov), bo letos razstavljaljo okoli 1500 podjetij iz 23 držav. Kot avstrijski jugo-vzhodni sejem polaga pa prireditelje veliko pažnjo na sodelovanje vzhodnoevropskih dežel, posebno močno pa bo zastopana Jugoslavija, ki ima tudi na graškem razstavišču svoj stalni paviljon.

Pričakujejo, da bo letošnji jubilejni velesejem v Grazu, ki velja za najstarejšo sejemsko prireditve v Avstriji, obiskalo tudi rekordno število ljudi od blizu in daleč.

dežel in bistveno prispevajo k združitvi vseh sil najrazličnejših idejnih smeri v boju za osvoboditev Afrike izpod kolonializma in neokolonializma.

Posebno pogravnje v tem boju so seveda dežele, ki so še vedno pod kolonialno upravo, kot Aden, Juž. Rodezija, Angola, Juž. Afrika, Portugalska, Gvineja in Mozambik. V teh deželah se sindikalno gibanje aktivno vključuje v osvobodilni boj, v teh deželah zlasti delovni človek doprinese ogromne žrtve za svobodo in neodvisnost domovine — kljub najrazličnejšim oblikam nasilja, zatiranja in zapostavljanja.

Ne delajmo napak

ko pomagamo šolarju

Začelo se je novo šolsko leto in s tem nove skrbi — ne samo za šolarje same, marveč tudi za njihove starše. Ena izmed teh skrbi je pomoč, ki jo morajo starši nuditi otroku pri njegovem učenju. Zato je prav, da že takoj ob začetku šolskega leta spregovorimo nekaj besed tudi o tej pomoči; predmet današnjega razmišljanja pa naj bo vprašanje domačih nalog oziroma pomoč, ki naj jo pri tem nudijo starši svojemu otroku.

Od prvega dne, ko prične otrok obiskovati šolo, se srečuje tudi z domačimi nalogami. Nekateri otroci »zahtevajo« od staršev, da jim napišejo naloge, drugi spet vztrajno odbijajo vsako pomoč. V višjih razredih osnovne šole, zlasti pa v srednji šoli, otroci navadno ne obveščajo več staršev o nalogah, ki bi jih morali napisati doma, in tako se zgodi, da starši tudi po več tednov ne zvedo, kako je z otrokovimi obveznostmi.

Starši so zelo različni, ko gre za pomoč otroku. Najbolj očitni sta dve skrajnosti: eni se prav nič ali zelo malo menijo za domače naloge otroka, drugi pa se pretirano zavzemajo zanje in hočejo na vsak način prevzeti sleherno odgovornost pri otrokovem domačem delu. Zato bo dobro, če malo pogledamo, kakšen je pravičen odnos staršev do tega problema.

Vsekakor je treba vedeti, da so domače naloge nujnost pri vzgoji in izobrazbi otroka. Otroku ne more vsega dojeti že v šoli; del snovi mora ostati za domače delo. Največja vrednost domačih nalog je v tem, da pomagajo učencu pri razvijanju samostojnosti in pri usposabljanju za samoizobraževanje. Toda otroku je treba dati potrebne možnosti za domače delo: posebno sobo ali vsaj kotiček, ki bo samo njegov, delovno mizo, potrebni pribor, delovno ozračje, higienske navade (pravilno sedenje, umivanje rok itd.) in — kar je poglavitno — navado, da napiše nalogo vsak dan ob istem času.

Obstaja pa tudi še druga obveznost do šolskega otroka: to je nevisljivo, vsakodnevno zanimanje, ki ga je treba pokazati. Nujno je treba otroka navaditi, da vsak dan sezna starše z nalogo, ki jo mora napisati; povedati pa jim tudi mora, ali je učitelj pregledal njegovo včerajšnjo nalogo in kaj je rekel o njej. Paziti pa je treba, da se vse to ne bi spremenilo v »fornalnost«, ki bi postala otroku čez čas dolgočasna in odvečna.

Najboljši trenutek za sodelovanje staršev in otroka pri delu je takrat, ko se otrok loti pisanja naloge in prosí za pomoč. So otroci, ki vztrajno moledujejo za pomoč, izjavljajo, da je naloga pretežka zanje, se bojijo jutrišnjega dne v šoli, se prilizujejo staršem — vse z eno željo, da bi jim ti napisali potrebno nalogo. Nekateri starši to tudi napravijo, ne da bi se zavedali, kako napačno ravna. S tem, da opravijo delo, ki bi ga moral opraviti otrok, le-tega zavajajo s poti k samostojnosti. Takšni starši kvirajo otroka, ga učijo laži in popolnoma izgubljajo avtoriteto pred otrokom in tudi pred učiteljem, ki bo seveda takoj uganil, čigava roka je napisala nalogo.

Starši morajo pomagati otroku drugače. Ko izjavi, da ne razume gradiva, se je treba z njim pogovoriti o snovi, ki jo pravkar jemljejo v šoli, ponoviti z njim gradivo in mu na drugem primeru pojasniti, kako je treba pisati ali računati.

Pomoč otroku namreč ne obstaja iz pisanja naloge, temveč ga je treba usposobiti, da bo naloge opravil s svojimi močmi. Treba pa se je zavedati, da morata biti pomoč in nadzor nad otrokovim delom iz leta v leto manjša. To je potrebno zato, da bi se otrok vzgojil v samonadzorstvu in trajnem ter discipliniranjem učenju; da bi se naučil samostojno uporabljati metode učenja, skratka da bi bil toliko samostojen, da bi mogel sam delati domače naloge in se naučiti predpisane snovi za naslednji šolski dan.

V CELOVŠKEM MESTNEM GLEDALIŠČU:

Začela se je nova zimska sezona 1966-67

Minulo soboto je bila v celovškem Mestnem gledališču prva premiera zimske gledališke sezone 1966-67, in sicer je bila uprizorjena opereta „Ples v Savoju“ Paula Abrahamata, ki še vedno spada med najbolj priljubljena operetna dela. Conny Augustin in Alfred Scholz sta poskrbela za moderno glasbeno obdelavo, vodstvo pa je bilo v rokah dirigenta Hans-Jörga Scherra. Poleg starih članov celovškega operetnega ansambla so se javnosti prvič predstavili tudi novi umetniki, ki jih je gledališče angažiralo za to sezono: Ingrid von Stetten, Eveline Kollhammer, Jutta Giesecke, Tomislav Pecarić in Theo Thünken.

Kakor že lani, se je celovško Mestno gledališče tudi letos vključilo v solidarno akcijo za pomoč žrtvam poplav na Koroškem ter je v ta namen predvidelo celotni dohodek nedeljske predstave Abrahamove operete „Ples v Savoju“.

Za novo sezono je vodstvo gledališča pripravilo spet obsežen in pester spored, pri katerem je upoštevalo tudi želje občinstva in predvsem vodstev posameznih šol, da bi tako dejavnost gledališča čim bolj približalo obiskovalcem. Na operetnem oziroma opernem področju se je sezona — kakor uvodoma poročamo — že začela z opereto „Ples v Savoju“ Paula Abrahamata. Nadaljuje so v tem delu sporeda predvidene uprizoritve naslednjih operetnih komadov: „Paganini“ (Franz Lehár), „Dubarry“ (Karl Millöcker), „Cigan baron“ (Johann Strauß), „Pogumni vojak“ (Oscar Strauß) in „Srečno potovanje“ (Eduard Kunneke), iz prejšnje sezone pa ostanejo na sporedu „Netopir“ (Johann Strauß), „Dežela smehljaja“ (Franz Lehár) in „Pri Belem konjičku“ (Ralph Benatzky).

V opernem sporedu bo celovško gledališče spet predstavilo vrsto znamenitih avtorjev; zastopani bodo: Giuseppe Verdi (La Traviata), Gaetano Donizetti (Don Pasquale), Engelbert Humperdinck (Janko in Melka), Wolfgang A. Mozart (Don Giovanni), Albert Lortzing (Divji lovec), Giacomo Puccini (Tosca) in Vittorio (Biserna ogrlica).

Prav tako bogat je tudi dramski repertoar, na katerega začetku stoji Molièrova komedija „Skopuh“. Na posebno željo šolske mladine bo uprizorjena drama „Henrik IV.“ Luigia Pirandella, medtem ko bo za novo leto in plesno sezono na sporedu komedija „Veliki Božljani“ (Howard Lindsay in Russel Crouse). Uvod v socialno-kritično področje bo predstavljalo delo „Zgubljeni obraz“ Güntherja Weisenborna, kateremu bo sledil Bertolt Brecht s svojo znano „Opero za tri groše“. Ljubiteljem bo namenjena veseliga „Dobre kupčije“ Hansa Schuberta, v svet kriminala in ozračje sodišča pa bo povedla drama „Proces Mary Dugan“ Bayarda Veillerja. Tragične razmere iz predmestnega miljeja bomo spoznali v drami „Periferija“ Františka Langerja, Pierre Barillet in Jean-Pierre

Gredy pa se bosta predstavila s „Cvetom kakeleje“.

Komorno gledališče (v Domu glasbe) bo letos uprizorilo tri komade: kriminalno komedijo „Strogo zaupno“ Arthurja Watkyna, komedijo „Igra na gradu“ Franza Molnarja in satirično zgodbo temperamentne ženske „Komedija strahov“ Noela Cowarda. Prav tako s tremi novimi uprizoritvami se bo predstavil tudi tako imenovani Študijski oder, ki bo poleg komadov

Velika skrb za otroški film

Čeprav je filmska umetnost že precej stara, tega o otroških filmih gotovo ne bi mogli trditi. Medtem ko so se odrasli že dolgo navduševali nad »migotajočim platnom«, očitno nihče ni pomislil, da bi film

sodobnih avstrijskih avtorjev posredoval dve v Avstriji doslej neznanani enodejanki svetovno znane-ga dramatika Georgea Bernarda Shawa.

Kakor v vseh minulih letih, obsega tudi spored nove gledališke sezone vrsto gostovanih inozemskih ansamblov. Tako bo mestno gledališče Ingotstadt iz Zahodne Nemčije gostovalo z znano ameriško dramo „Kdo se boji Virginie Woolf“ (Edward Albee), medtem ko podrobnosti medsebojnih gostovanj v okviru tradicionalne kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo oziroma Videmsko pokrajino doslej še niso znane.

Naj ob koncu še omenimo, da bodo v fojerju Mestnega gledališča tekom sezone stalno prirejane tudi umetniške razstave, katerih ureditev je prevzela celovška „Galerija 61“. Za prvo premiero nove sezone je bila v tem okviru odprta razstava litografij Wolfganga Hutterja.

Mario L. Vilhar razstavlja v Grazu

V graškem domu sindikatov je bila prejšnji teden odprta umetniška razstava slovenskega slikarja in kiparja Maria L. Vilharja, katero prireja Avstrijsko-jugoslovansko društvo na Štajerskem.

O umetniku Vilharju smo v našem listu obširno poročali že lani, ko je razstavljal na Dunaju. Tudi njegova druga razstava v Avstriji obsega vrsto del (22 oljnatih slik in 6 skulptur), ki pričajo o aktualnosti Vilharjeve umetniške izpovedi. Motive mu nudi vsakdanje življenje in zato so tudi njegove stvaritve polne življenjskega utripa, kar še posebej velja za njegove skulpture.

Zanimiva razstava je do 2. oktobra odprta dnevno med 9. in 19. uro.

lahko izkoristili tudi za vzgojo otrok — seveda le na ta način, da bi izdelovali posebne otroške filme. Danes je stvar razumljivo že drugačna in skoraj ni države, ki v svoji filmski proizvodnji ne bi mislila tudi na najmlajše obiskovalce kino predstav, čeprav ne bi mogli trditi, da vedno tudi z zadovoljivim uspehom.

Med državami, ki jemljejo skrb za otroški film zelo resno, zavzema Indija nedvomno posebno mesto. V Indiji je dosegel film mnogo večjo priljubljenost kakor gledališče in je Indija po proizvodnji filmov četrta dežela na svetu. Kljub temu pa je na proizvodnjo posebnih otroških filmov začela resno misliti šele pred dobrimi desetimi leti, ko so ustanovili indijsko družbo za otroške filme ter ji maložili nalogo: »uresničiti proizvodnjo, razpečevanje in prikazovanje takih filmov, ki bodo zanimali otroke in mladino«.

Že dve leti pozneje je indijski otroški film na mednarodnem festivalu otroškega filma v Benetkah prejel prvo mednarodno priznanje. Nagradjen je bil film »Džaldip«, eden od prvencev indijske družbe za otroške filme. Mednarodna žirija ga je posebno pohvalila zaradi njegovega »čara in prikazovanja plemenitih čustev«. Kljub temu mednarodnemu priznanju pa v Indiji sami še niso bili zadovoljni in so stremeli za nadaljnjim izboljšanjem otroškega filma.

Ko je imela družba že nekaj let izkušenj, so jo preosnovali in razširili področje njenega dela. V vseh

Kulturne drobtine

● Na gradu Štetenberg blizu Ptuj je bilo prejšnji teden spet srečanje pisateljev in pesnikov, ki so razpravljali o temi „Angažiranost pisatelja v družbi“. Med udeleženci so bili književniki iz Slovenije, Hrvaške in Srbije ter zastopniki mladih slovenskih koroških literatov.

● Dunajska Državna opera bo prihodnje leto ob priložnosti svetovne razstave v Montrealu gostovala v Kanadi, in sicer v času od 1. do 22. septembra. Uprizorila bo Mozartovi operi „Figarova svatba“ in „Don Giovanni“, nadalje operi „Kavaler z rožo“ in „Elektra“ Richarda Strauja ter opero „Wozzeck“ Albana Berga. Hkrati bodo imeli v Montrealu štiri orkestralne koncerte tudi dunajski filharmoniki.

● Danes bo začel svoje enotedensko gostovanje v Sloveniji osrednji rudarski pevski zbor „Temeljko Nenkov“ iz Pernika v Bolgariji. Ta zbor, ki šteje 120 pevki in pevcev, sodi med najboljše bolgarske amaterske vokalne ansamble ter je doma in v tujini dosegel že zavidijske uspehe in osvojil več prvih mest na tekmovanjih pevskih zborov. Zato je prejel tudi najvišje bolgarsko odlikovanje za delo na kulturnem področju — red Cirila in Metoda. V Sloveniji je zbor gost kulturnih ustanov v Trbovljah, saj gojita rudarski mesti Pernik in Trbovlje že 30 let medsebojne kulturne slike.

● V zahodnonemškem mestu Ludwigshafen gradijo novo gledališko in koncertno poslopje, ki naj bi bilo dograjeno do meseca maja prihodnjega leta. Gradbeni stroški so predvideni v višini 56 milijonov mark, kar je približno 365 milijonov šilingov.

● Od 28. septembra do 1. oktobra bo v Ljubljani X. kongres mednarodnega kuratorija za mladinsko literaturo. Ta kuratorij je sestavljen del UNESCO in uživa na področju uspeševanja kvalitete mladinske književnosti ugled pomembne mednarodne ustanove. Ljubljanskega kongresa, v katerega okviru bodo podelili letošnjo Andersonovo nagrado za najboljšo otroško literaturo, se bodo udeležili predstavniki iz vseh predelov sveta.

● Svetovna univerzitetna zveza, ki združuje 472 univerz iz 90 držav, je na svojem zasedanju v Parizu razpravljala o izenačenju univerzitetnih predpisov vseh držav sveta. Sklenili so izdelati primerjalne študije o upravi in strukturi posameznih univerz.

pokrajinah so ustanovili podružnice, katerih naloga je, da v proizvodnji otroških filmov čimbolj upoštevajo elemente krajevnega interesa. Prvotno so namreč izdelovali filme samo v hinduščini in jih šele pozneje prevajali v jezike posameznih pokrajin. Zaradi tega je prišlo v določeno pogledu do nesklajenosti v oblačilih in običajih, pa tudi v temah med originalnimi filmi v hinduščini in poznejšimi prevodi.

Danes izdelujejo filme v vseh velikih pokrajinskih jezikih Indije, izboljšali so razpečevanje filmov in jih prikazujejo otrokom v posebnih otroških gledališčih, v šolah in bioskopih.

Kako je Indija močno zainteresirana na proizvodnji otroških filmov, kaže dejstvo, da prejema družba za otroške filme vsako leto več milijonov šilingov vladne subvencije. Poleg tega pa so na financiranje otroških filmov udeležene tudi posamezne pokrajine, ki si z vplačilom določene vsote (približno 1,5 milijona šilingov) zagotovijo pravico na eno kopijo vsakega filma, ki ga izdela družba, in sicer prevedeno v jezik dotične pokrajine.

Učenje jezikov že v otroškem vrtcu

Spoznanje, da je pametno začeti z učenjem tujih jezikov že v prvih razredih osnovne šole, je staro že več let in je praksa rodila tudi prav lepe uspehe, ki so že splošno znani in priznani. Manj znano pa je morda dejstvo, da se je tuje jezike mogoče učiti celo že v predšolski dobi, in sicer prav tako z zadovoljivimi uspehi, kakor so pokazali poskusi v Sovjetski zvezi.

Na predlog Heczenovega pedagoškega inštituta v Leningradu so leta 1957 v otroških vrtcih tega mesta uvedli pouk tujih jezikov za otroke, stare 5 in 6 let. Učne ure so trajale po 30 minut, »dijaki« pa so imeli »šolo« trikrat na teden; učili so se francoščine, angleščine in nemščine. Seveda se niso učili gramatike, saj se otroci v tej starostni dobi le težko osredotočijo, ne znajo ponavljati naučenega ali se sistematično učiti. Pač pa imajo drugo dobro lastnost — da s sluhom izredno lahko dojamejo glasove in izrazne posebnosti tujega jezika.

Pedagogi so otroke učili jezika v igri. V ta namen so pripravljali otroške igre, ki so domače v deželah, katerih jezike so se otroci učili, včasih pa tudi kar domače igre. Tako so na primer pri igri »telefon« sedeli vsak pri

svoji slušalki ter si vpili vprašanja in odgovore v tujem jeziku. Dekleca so se tujega jezika učila tako, da so se igrala s punčkami. Kmalu pa se je izkazalo, da je učenje v skupinah bolj učinkovito kot učenje s posamezniki. Pedagogi niso bili povsem enotnega mnenja o tem, ali je otroke bolje učiti cele stavke ali posamezne besede. Uporabili so obe metodi in obe sta bili enako uspešni.

Osnova prizadevanja pedagogov je bila težnja, da otroku ustvari otroški svet v tujem jeziku. Zato so inscenirali prizore, kot so sprehod, obisk pri prijateljici, zajček je bolan in tako dalje. Pri tem so seveda izkoristili tudi avdiovizualna sredstva: slike, diapozitive, gramofonske plošče in podobno. V začetku učenja je predavatelj govoril v materinem jeziku, že konec prvega leta pa je bilo 80 odstotkov vsega povedanega izrečeno v tujem jeziku. Pri tem pa morajo učitelji še posebno paziti na to, da otrok ne učijo takšnih besed, ki jih ne poznajo niti v materinem jeziku.

Po tej metodi se je do konca prvega »šolskega« leta pelletni otrok naučil 250 do 300 besed, po drugem letu pa je obvladal že 500

do 600 besed ter okoli 100 pripovednih in vprašalnih stavkov. Vse to pa je že osnova, s katero se otrok tako, da kombinira posamezne stavke in načine izražanja, spusti v nadaljnje poglobljanje znanja. Hkrati je to prav dovolj za otroški razgovor s predavatelji in prijatelji.

Važno vlogo, ki jo pri učenju jezikov lahko odigra že otroški vrtci, pa vidimo tudi na primeru Pomurja, kjer so bili na jezikovno mešanem ozemlju uvedeni dvojezični otroški vrtci, ki so se zelo uspešno obnesli kot priprava na poznejši obisk dvojezične osnovne šole. V tamkajšnje otroške vrtce prihajajo otroci slovenske in madžarske narodnosti, ki skoraj brez izjeme od doma poznajo le vsak svoj materin jezik. Pri skupni igri pa se takorekoč mimogrede — seveda pa tudi po navodilih vzgojiteljic — toliko naučijo drugega jezika, da potem v dvojezični šoli že od vsega začetka lahko brez večjih težav sledijo pouku v obeh jezikih.

Mimo znanja dveh jezikov pa tako urejeni otroški vrtci nudijo še več: otrok se že v rani mladosti nauči razumeti in spoštovati svojega sovrstnika — pripadnika druge narodnosti, kar je najboljša podlaga za poznejše sožitje.

Nova »stara« gonja

Ob začetku vsakega šolskega leta doživljamo na Koroškem vedno tudi posebno aktivnost nacionalističnih krogov, katerim očitno ne gre v račun, da je na šolah v južnem predelu dežele še vedno vsaj gotovo število otrok pripravljenih k dvojezičnemu pouku. Da število teh prijav nikakor ne odgovarja dejanskim narodnostnim razmeram, je polagoma postalo jasno vsakomur in nihče ne more zanikati dejstva, da danes kljub navidezno demokratičnemu šolskemu zakonu pretežna večina slovenskih otrok ni deležna pouka v materinem jeziku.

Predaleč bi vodilo, če bi hoteli podrobno analizirati vse objektivne in subjektivne vzroke. Enega izmed glavnih vzrokov pa je le treba nekoliko bližje prikazati — namreč prej omenjeno aktivnost, s katero nacionalistični krogi načrtno ustvarjajo ozračje, v katerem o svobodnem uveljavljanju toliko opevane »pravice staršev« sploh ne more biti govora. Vsako leto si izmislijo nekaj novega, toda v bistvu se protislovenska gonja vedno odvija v starih že vsestransko preizkušanih oblikah.

Letos je vzel »Heimatsdienst« na piko verouk in poučuje svoje »ljube sodeželane na južnem Koroškem«, kako se morajo braniti pred »krivici« — »nepoučljivih veroučiteljev, ki baje kršijo zakone, ker šolarje na južnem Koroškem poučujejo v obeh jezikih. Gospodje pri Heimatsdienstu so menda pozabili ali pa namenoma prezrli, da spada verouk med predmete, pri katerih starši neodvisno od celotnega šolskega pouka svobodno odločajo, če sploh in v kakšnem jeziku se jih bodo otroci učili. Naj jim njihovi spomini malo osvežimo: pred leti je posebno prošnjo za verouk v materinem jeziku podpisalo okoli 4000 slovenskih staršev, čeprav je bilo k dvojezičnemu šolskemu pouku takrat prijavljenih le pičlih 2000 otrok.

Sedanja gonja Heimatsdienta in podobnih kerogov je torej povsem zgrešena in vse preveč očitno kaže pravi namen in hkrati nelogično tega prizadevanja. Po eni strani naj bi izpadi proti slovenskemu verouku in sploh proti slovenščini v šoli ustvarili videz, da Slovenci »posiljujejo« nemško govoreči večinski narod; po drugi strani pa bi hoteli dokazati, da na Koroškem ni več Slovencev oziroma nas je le še tako malo, da se o potrebi posebne manjšinske zaščite sploh ne izplača govoriti.

Kakor je to za objektivno mislečega že na prvi pogled absurdno, pa v koroških razmerah še nikdar ni ostalo brez določenih uspehov. Naj je bila protislovenska gonja še tako nestvarna in brez tehtnih argumentov, prej ali slej je vedno rodila sardove, ki so pomenili novo zaostroitev odnosov med obema narodoma v deželi in v zadnji konsekvenci nadaljnje poslabšanje položaja slovenske narodne skupine. Tega se nacionalistični krogi očitno zavedajo tudi zdaj, saj iz komaž minele dobe dobro vedo, kako majhen je korak od prepovedi slovenščine v šoli do prepovedi slovenščine v cerkvi in da temu kaj lahko sledi tudi prepoved slovenske besede v javnosti in celo v družini.

Vse to smo že enkrat doživeli; doživela je ta ista generacija, ki je danes priča novim podobnim poskusom. Zato odgovorne činitelje v deželi in državi vedno spet v svo resnostjo opozarjamo na nevarnost tega prizadevanja, to toliko bolj, ker taka dejanja jemljejo vsi veljavo lepm besedam in obljubam ter spremenjajo v navadno jarso tudi izvajanje navidezno še tako dobrih in demokratičnih zakonov.

Za zadovoljivo uresnitev narodnostnih vprašanj namreč ne zadostujejo pravice na papirju, marveč je treba predvsem ustvariti pogoje, v katerih se napisana enakopravnost vsestransko in dosledno manifestira tudi v vsakdanji stvarnosti.

Razvoj turizma na Koroškem

Deželni turistični urad je objavil podatke o razvoju tujskega prometa v letošnjem juliju. Iz tega poročila je razvidno, da je število turističnih nočitev v mesecu juliju znašalo skupno 4.167.413, kar pomeni v primerjavi s istim mesecem lanskega leta (3.824.791 nočitev) povečanje za skoraj 9 odstotkov.

Pač pa je zanimivo, da se je število nočitev povečalo le pri inozemskih gostih, medtem ko je pri domačinih celo padlo. Letos julija je na inozemske turiste odpadlo 2.736.271 nočitev, medtem ko so jih lani v istem mesecu zabeležili 2 milijona 478.992, torej povečanje števila za okroglo 10,5 %. Nasprotno pa je število nočitev pri domačih gostih padlo od 601.502 lani julija na 566.282 v letošnjem juliju, kar predstavlja nazadovanje za 6 odstotkov.

Največji del nočitev tujih gostov je tudi letos v juliju odpadel za zahodnonemške turiste, pri katerih se je skupno število nočitev v primerjavi s lankoletnim julijem povečalo za 8 odstotkov, namreč od 2.198.235 na 2.380.944. Močno je naraslo število nočitev posebno pri nizozemskih gostih: lani julija 123 tisoč 898 nočitev, letos julija pa 185

lisoč 762, kar pomeni porast za okroglo 50 odstotkov. Število prenočitev belgijskih turistov je meseca julija znašalo 32.000, britanskih turistov pa 28.000, uspešen razvoj v primerjavi z lanskim letom pa je bil zabeležen tudi pri gostih iz Švedske, Francije, Danske, Jugoslavije in Švice.

Število prenočitev v campingih je letos julija znašalo skupno 779.082 in je bilo za 25 odstotkov višji kot istega meseca lani, ko so zabeležili 619.449 turističnih nočitev.

Nova šola v Medgorjah

Pomembno in lepo slovesnost so imeli minulo nedeljo v občini Medgorje: Koristnemu namenu so izročili novo osnovno šolo. Med množico udeležencev iz vse okolice je bila najbolj srečna in močno zastopana šolska mladina, ki ji je prav nova šola namenjena. Med številnimi slavnostnimi gosti so bili navzoči deželni glavar Sima, bivši deželni glavar Wedenig, okrajni glavar dr. Marko, poslovedeči predsednik deželnega šolskega sveta Guttenbrunner in še veliko drugih. Novo šolsko poslopje je bilo okrašeno z zelenjem in zastavicami, pesmi in godba pa so razpoloženje še dvignile.

V nedeljo na Golovico!

Na Golovici (Wölfnitz) nad Grebinjem je bila v času narodno-svobodilne borbe najsevernejša točka partizanskih bojev na Koroškem. Tudi tam je tekla dragocena kri neustrašenih borcev za svobodo, demokracijo in pravičnejše življenje ter mir med narodi. Na pokopališču v Golovici so pokopani štirje partizani, dve ženski in dva možka. Junaki so bili pripadniki štirih narodnosti oziroma držav: Avstrije, Jugoslavije, Sovjetske zveze in Poljske.

Iz hvaležnega spoštovanja in v trajen spomin ter opomin bo Zveza koroških partizanov v nedeljo, dne 25. septembra 1966, ob 11.00 uri odkrila na tem pokopališču počivajočim partizanom spominsko ploščo. K slavnostnemu odkritju spominske plošče vabi Zveza vse bivše partizane, ki naj privedejo s seboj tudi svoje prijatelje. Z avtomobilom se je mogoče pripeljati do cerkve v Golovici preko Grebinja. Za prevoz skrbi vsak udeleženec sam. Priporoča se tudi, da vsak udeleženec vzame s seboj nekaj provianta, ker v Golovici sami ni gostišča.

Zveza je prepričana, da nobenemu ne bo žal, ki se bo udeležil izleta na 1200 metrov visoko ležečo Golovico na pobočju Svinške planine. Razen koristnega in zanimivega izleta bo vsak imel tudi priložnost spoznati najsevernejši del v naši deželi, kjer so se koroški partizani borili in padali za naše vzore.

ČESTITAMO!

Minulo nedeljo so vozili okinčani avtomobili po pliberških ulicah in okoliških cestah. Ljudje so že vedeli zakaj in govorili, da dva mlada para stopata v zakonsko zvezo ter gradi ta sveži družinski celici.

Poročil se je Herman Čik, p. d. Kušejev v Libučah, z nevesto Angeljo Kert, p. d. Stravnikovo v suških hribeh. Zemin Herman je namenjen v poštnem uradu v Pliberku, nevesta Angela pa je bila zaposlena v pliberškem gradu. V ožjem družinskem krogu in med petjem domačih pevcev so v gostilni pri Marini v Libučah obhajali prisrčno ženitovansko slavlje. Med ženinovimi sorodniki je bil navzoč tudi njegov brat primarij Rudi Čik iz Celja.

Drugi poročni par sta predstavljala ženin Lojze Možina, doma na vzornji Zlindrovi kmetiji v Dobu, in nevesta Pepca Kosmač, p. d. Ditmarjeva na Bivškaku.

Vsi štirje izhajajo iz znanih, trdnih in zavednih naših družin in lahko pričakujemo, da bodo od prednikov osvojene dobrine hranili in čuvali tudi v novih družinah. Obema novoporočenima paroma iskreno čestitamo ter jima želimo obilo sreče na skupni življenjski poti.

PLEMENSKI SEJEM V FELDkirchNU

V sredo 28. septembra bo v Feldkirchnu plemenski sejem za bikle ter krave in telice pingavske pasme. Na sejmu bo 110 bikov in 90 krav in telic. Pričetek ob 9.30 uri.

NA PRAGU NOVEGA ŠOLSKEGA LETA:

Slovenščina tudi v politehničnem letniku

Kakor znano, je bil v smislu novih šolskih zakonov letos prvič uveden tako imenovani politehnični letnik kot deveto leto obveznega šolstva. Za ljudske šole na Koroškem, za katere velja manjšinski šolski zakon iz leta 1959, je deželni šolski svet izdal posebno odredbo, ki zagotavlja učenje slovenščine tudi v politehničnem letniku. Pač pa je v tem letniku slovenščina v smislu fozadnevne odredbe ministrstva za pouk le še svobodni predmet učenja dvojezičnih šol med tako imenovane žive tuje jezike, za katere določa učni načrt tri ure tedensko.

Na podlagi omenjene odredbe deželnega šolskega sveta se bo slovenščina poučevala le na tistih šolah, kjer bo za to prijavljenih najmanj deset učencev. Prijave morajo izvesti starši (pismeno ali ustno pri vodstvu šole) tekom desetih dni. Na potrebo teh prijav posebej opozarjamo, ker bodo sicer tudi učenci dvojezičnih šol v politehničnem letniku deležni pouka le v nemškem jeziku.

„Mladi rod“

STOPIV V 16. LETNIK

Te dni je bila razposlana prva številka novega letnika „Mladega roda“, ki je s tem stopil že v 16. leto svojega izhajanja in bo torej naši šolski mladini s petnajstletnimi izkušnjami pomagal pri učenju slovenščine ter ji odkrival lepote slovenskega jezika in literature.

Izdajateljci „Mladega roda“ so se tudi pri tej številki potrudili, da bi mladim bralcem posredovali čim več zanimivega in poučnega čtiva. Zbrali so celo vrsto drobnih sestavkov in pesmic, ki opevajo naravo in druge zanimivosti življenja, daljši prispevki pa predstavljajo slavnega raziskovalca Svena Hedina, opisujejo krvoločnega geparda kot najhitrejšo žival in odkrivajo skrivnosti atoma. Vmes so spet nanižane ljudske pripovedke raznih narodov, celo številko pa krasijo številne lepe ilustracije.

Kratka: Mladi rod je tudi v novi letnik stopil v svoji tradicionalni prikupni obliki in z bogato vsebino, ki bo vsakomur nudila nekaj zanimivega in privlačnega. Zato „Mladi rod“ toplo priporočamo vsem šolarjem dvojezičnega ozemlja, katerim naj bi tudi v novem šolskem letu služil kot šolski list za koroško mladino. Starše pa opozarjamo, da stane posamezna številka samo 3,50 šil., kar znaša za celo šolsko leto, ko izide pet dvojnih števk, skupno le 17.50 šil. „Mladi rod“ dobite tudi v knjigarini „Naša knjiga“ v Celovcu, Wulfengasse, ali pa ga naročite na naslovu: „Mladi rod“, Postfach 45, 9021 Klagenfurt - Celovec.

IZ POKOJNINSKE ZAVAROVALNICE ZA DELAVCE

Na seji odbora Pokojninske zavarovalnice za delavce — deželni urad Graz — je predsednik poročal naslednje: Na področju Pokojninske zavarovalnice za delavce — deželni urad Graz — je bilo v drugem četrtletju tega leta 266 tisoč 621 oseb obvezno zavarovanih. S stanjem 30. 6. 1966 je zavarovalnica preskrbovala 94.321 delavskih upokojencev. Od teh jih je 33.953, to je okoli 36 %, dobilo izravnalno doklado, 8.476 upokojencev pa doklado za onemogle.

Prisrčno družinsko slavlje

PLIBERK. — Petinsedemdeset let življenja, posvečenega delu, skrbi in žrtvam, je častljiv življenjski jubilej. Posebno še takrat, če ga kakor v tem primeru slavljenka praznuje kljub vsem prestanim viharjem življenja pri vsej zdravi duševni prisrčnosti in delovni zmogljivosti. Odkar poznamo gospo Marijo Breznik, dušo Breznikove gostilne v Pliberku, se dobesedno od ranega jutra do poznega večera marljivo prizadeva v korist domačije, za blaginjo družine ter za zadovoljivo potrebo zvestim gostinskim gostom iz mesta in okolice.

Pred malo dnevi je gospa Marija Breznikova praznovala svoj god in rojstni dan — 75-letnico svojega življenja. Ob tej priložnosti je bila deležna neštetih iskrenih čestitk in voščil od vseh, ki Breznikovo mamo poznajo. V svoji skromnosti sliši raje »mama« kakor pa »gospa« — izraz, ki ji kot zgladni slovenski materi v polni meri tudi pristojta.

Zibelka je jubilarntki tekla v Srednjem brdu pri Trati na Gorenjskem. Kot mlada deklica je prihajala na obisk k stricu gostilničarju Potočniku v Drveši vasi pri Pliberku. Tam sta se spoznala s Stefanom Breznikom, doma iz istoimenske hiše v Vogračaj, ki je kupil na glavnem trgu v Pliberku hišo »staro pivovarno — Altes Bräuhaus« in tam začel z gostinskimi obratomi. Gostilna je bila v dobrih rokah, vse iz bližnje in daljnje okolice se je zbiralo v njenih prostorih. Bila je zares narodni dom, pod njeno streho so bili od vsega začetka pristori slovenskega prosvetnega društva, hranilnice in posojilnice ter se je vrstilo nešteto domačih narodnih prireditvev.

Lepe vrline, kot so zvestoba svojemu rodu in ljudstvu ter neomajna značajnost, bi moral ceniti vsak pošten človek. Toda kar so čuvali in negovali v Breznikovi družini, ni šlo v račun pliberškimi narodnim odpadnikom in nacionalnim šovinistom. V začetku

maja 1919 so naščuvali »volkswehrovce«, da so gospodarili v Breznikovem domu kakor vandali. Vse so raznesli, društvene knjige pa razmetali po tleh, jih tepali in trgali. Razgrajanje pa se je ponavljalo še dolgo po glasovanju.

V družini so se rodili otroci, katerim je jubilarntka posvečala vso svojo neprecenljivo materinsko ljubezen. Skrbela ni le za telesno blaginjo svojih otrok, marveč je z svo skrbnostjo posvečala svoj trud dobri vzgoji naraščaja, da so postali njeni otroci koristni člani človeške družbe in narodne skupnosti. Ob svojem jubileju se Breznikova mama lahko veseli, da njeno žrtev polno vzgojno prizadevanje ni bilo zaman.

Najhujše gorje pa so prizadejali Breznikovi družini nacistični nasilniki. Nočemo odpirati starih skelečih ran, kajti jubilarntka je žena, ki odpušča. Toda vedno spet v spomin in opomin, da se prizadevamo vsi, da se takšni časi ne povrnejo nikoli več, ne smemo pozabiti temnih dni. Najprej so nacisti aretirali moža Stefana, ga vlačili po zaporih in končno umorili v Berlinu. Spomladaj leta 1942 so tudi Breznikovo družino izselili v tujino, kjer je delila bridko usodo izgnancev z mnogimi izseljenjskimi sotrpini. Nihče od merodajnih v Pliberku se ni našel ali pa upal, da bi to nasilje zabranil. Šele končna zmaga nad fašizmom je izseljenim spet odprla vrata v domovino.

Ob takih spominih ter ob spominih na prijetne in vesele družinske dogodke so v družini praznovali rojstni dan svoje matere in hkrati stare matere. Na pevski vaji v Pliberku so tudi društveni pevci zapeli v čast jubilarntki nekaj živahnih pesmi. V nedeljo pa so se v hotelu »Turnersee« ob Zablatniškem jezeru, ki ga je z vsem komfortom kot letovišče zgradil sin Stefan, zbrali vsi člani Breznikove družine z vnuki in vnukinjami ter v domačem krogu nad vse prisrčno proslavili življenjski jubilej dobre matere Marije Breznik. Čestitkam se pridružujemo tudi mi.

KOLEDAR

Petek, 23. september: Linus
Sobota, 24. september: Rupert
Nedelja, 25. september: Kleofa
Ponedeljek, 26. september: Ciprijan
Torek, 27. september: Koz. in Dam.
Sreda, 28. september: Vončeslav
Četrtek, 29. september: Mihael

Most, ki je star 400 let

V Jugoslaviji bo te dni izšla posebna znamka, posvečena 400-letnici dograditve starega mostu v Mostarju. S tem bo poseben opozorjen na zgradbo, ki vsekakor pomeni nekaj izrednega v arhitekturi — na most, ki je v obliki „kamnitega polmeseca“ predstavljal simbol takratnega turškega gospostva nad obširnimi predeli današnje Jugoslavije. Kajti v enem izmed temeljnih kamnov, ki se odkrijejo osem samo v poletni pripeki, ko Neretva močno upade, so vklesane besede: KUDRET KAMERI — čudoviti obok, ki so ga 1566. leta po našem štetju dogradili v slavo Alaha, presvitlega sultana Sulejmana Veličastnega.

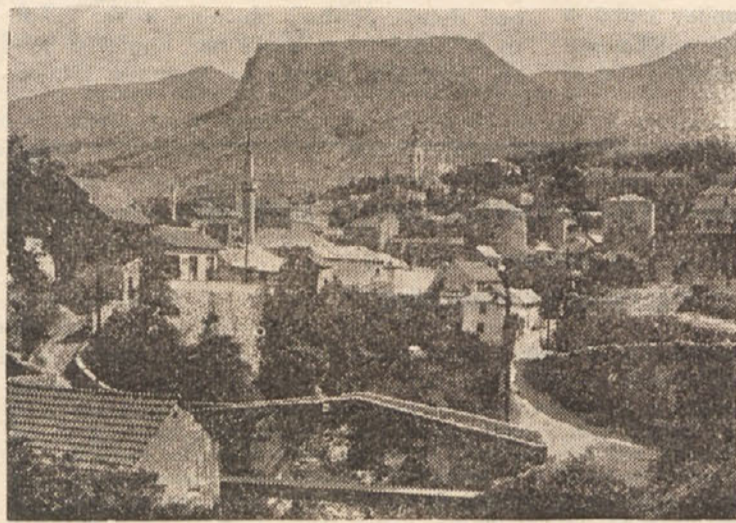
Most je zgradil — tako je zapisano v starih turških knjigah — mladi sultanov arhitekt Hajrudin, učenec slavnega in od tistih dob širom po Otomanskem cesarstvu neprekosljivega graditelja Sinana, arhitekta, ki je v turških deželah zgradil najlepše in najbolj monumentalne zgradbe.

V starih letopisih je zapisano, da je mladi Hajrudin nekega dne stal na bregu Neretve in razmišljal o svoji nalogi, kako zgraditi most. Na lepem je nad sotesko, ki jo je v stoletjih izdolbla temno zelena reka, zagledal mavrico. V loku se je dvigala z desnega na levi breg. V glavi mladega arhitekta se je v hipu rodila drzna zamisel: kamniti polmesec. Svojo zamisel je razložil mostarskim kadijem in paši. Vse je bilo takoj jasno, da je zamisel arhitekta zelo drzna. Nekateri so zmajevali z glavami, češ to zna moža veljati glavo, toda nazadnje je le padla odločitev.

„Če bo most prvi dan po dograditvi obstal, ko bo čezenj v kasu jezдила mestna posadka, boš dobil pet vreč dukatov, sicer pa

te bomo nalaknili na kol!“ Poli nazaj torej ni bilo in Sinanov učenec se je lotil gradnje „kamnitega polmeseca“ čez deročo reko.

Na obeh bregovih reke, tam, kjer je soleska najožja, so potem dve leti pela kladi. Janičarji so prignali rajo (brezpravne podložnike) iz hribov in od morja. Dan za dnem so klesali bele skale in kvadre. Nad brzicami sta zrasla odra — eden z levega brega in drugi z desnega. Klesane kamne so vezali med seboj s tekočim svincem. Dan in noč so goreli ognji pod kotli, v katerih so kuhali svinec, v šumenju Neretve pa so se izgubljale kletve delavcev in škripanje odrov, ki so se krivili pod ved-

Pogled na Mostar, staro mesto ob Neretvi

no večjo težo. Po dveh letih sta se loka približala in se zlila skupaj. S svincem je bilo treba zaliti še zadnje kot sneg bele kvadre.

Prišel je predzadnji dan... Sinanov učenec je imel temne slutnje. Dvomi v trdnost dograjenega mostu so ga premagali. Naskrivaj, v zavetju temne noči, je zajezdil vranca in v divjem begu odjezdil proti Istanbulu. Neprestano je imel pred očmi, kako ga nalikajo na kol pod mostom, ki se je sesedel v temno zelene brzice reke.

Medtem pa so delavci odstranili leseni opaž, čez novi most je galopirala mostarska konjenica — in „kamniti polmesec“ se ni niti zamajal. Zdržal je preizkušnjo. Njegov graditelj pa je takrat na divjem begu prijездil že skoraj do otomanske prestolnice. Šele tretji dan so ga dohiteli poslanci iz Mostarja in se mu poklonili. Negotovost v srcu mladega arhitekta je premagala radost; uspel je in postal slaven.

Od takrat je minilo 400 let, toda most čez Neretvo je slej ko prej tako trden, kot je bil prvoga dne po dograditvi. Ljudje iz vseh koncev in krajev sveta ga občudujejo, kakor ga je občudoval turški potopisec Evlija Čelebija, ki je ob prvi stoletnici mostarskega mostu zapisal: „Prepotoval sem šestnajst cesarstev, vendar tako lepega in drznega mostu še nisem videl...“

ZANIMIVOSTI

● Z jezom, ki ga je moč postaviti v petindvajsetih minutah in ki ga lahko že hitreje podrjejo, bodo regulirali reko Los Angeles. Tako nameravajo preprečiti občasne poplave. Jez je narejen iz ogromne petdeset metrov dolge najlonске vreče s premerom dva in pol metra. To vrečo napolnijo s približno dvesto kubičnimi metri vode. Če pa grozi nevarnost poplave, lahko izpustijo vodo iz vreče v zelo kratkem času.

● Neka berlinska tovarna je s posebnim kemičnim postopkom prevlekla različne plastične mase s kovinsko prevleko. Postopek ni nov, vendar kovinska prevleka ni bila kdovekaj obstojna. Zdaj pa najprej prevlečejo plastične mase, kot na primer terluran, novodur in cycolac, s tanko plastjo bakra pa potem lahko nanesejo kakršnokoli kovinsko prevleko. Tako prevlečeno plastično maso na zunanji moč točijo od pravih kovin, je pa seveda precej lažja. Za nov izdelek se predvsem zanima avtomobilska industrija. Tudi v električni industriji bodo s kovino prevlečeno plastično maso s pridom uporabljali, ker so dobro prevodne.

● V Združenih državah Amerike so izdelali papir, ki je ojačen z izradno tankimi nitmi iz umetnega satirja. Tako postane papir tri do štirikrat močnejši. Seveda je za vsakdanjo rabo že predrag.

● V grobiščih pri Marlek Tepeju, na področju jugozahodno od Kaspijskega jezera v Iranu, je arheolog dr. Negahban odkril dobro ohranjene opečnate figure ljudi in živali. To so preko 3000 let stari kraljevski grobovi. Močno stilizirani psi, jeleni, leopardi, osli in medvedi so zelo podobni modernim plastikam. Podoba krave zelo spominja na govodo, ki ga že danes gojijo v okolici Rudbara. Arheolog meni, da so te figure uporabljali predvsem pri izvajanju kulta plodnosti.

Človek in tema

Ameriški znanstveniki so izvedli zanimiv poskus, da bi ugotovili, kako vplivajo na človeka samota, tema in popolna tišina. Izbrali so sto prostovoljcev in jih zaprli v poskusne celice, v katerih jim ni manjkalo ničesar bistvenega; na razpolago so imeli obilno hrano in pitno vodo, in to v količinah, ki bi jim lahko zadoščale tudi za več tednov. Niso jim pa povedali, koliko časa bodo ostali odrezani od sveta; vedeli so samo to, da jim bodo odprli zapahnjena vrata le v skrajnem primeru, ko bi bili na koncu s svojimi močmi.

Iz zunanjskega sveta ti prostovoljci ves čas poskusa niso zaznavali ničesar, le raziskovalci, ki so jih opazovali, so jih lahko slišali s pomočjo majhnih mikrofonov, skritih v temni sobi, medtem ko so prostovoljci poznali le en sam gumb, na katerega naj bi pritiskali v največji sili.

V tej atmosferi popolne monotonije so prostovoljci reagirali na različne načine. Spočetka so se vsi zatekli k spanju; mnogi med njimi so v prvih dveh dneh prespali vseh 24 ur. Toda že drugi dan jih je vedno večje število pokazalo znake živčnosti. Predvsem pa so se vsi ukvarjali s pojmom časa in so precej trpeli, ker niso imeli pri sebi ure. Mnogi so na razne načine skušali ugotoviti čas, na primer tako, da so se opirali na svoj žilni utrip. Toda računali so se jim kmalu pomešali. Večina teh prostovoljcev je vzdržala poskuse štiri dni in štiri noči. Ko so izstopali iz svojih celic, so bili vidno na koncu s svojimi močmi.

Strokovnjaki na podlagi tega poskusa sklepajo, da je za človekovo ravnovesje nujno potrebno, da prejema njegovi možgani spodbude iz zunanjskega sveta. Kajti: brž ko se človeško bitje znajde v popolni temi, skušajo njegovi možgani ubežati vsaki kontroli.

Antwerpen živi od karatov

Belgijsko mesto Antwerpen že dolgo velja za glavno središče diamantne industrije. Dobršen del mesta živi od nje, saj omogočajo diamanti zaslužek kakim 30.000 delavcem in uslužbencem, in sicer kar dober zaslužek, ki znaša pri dobrem strokovnjaku v našem denarju tudi 10.000 do 15.000 šilingov na mesec.

V slovitem Pelikan Straatu, ulici diamantnih strokovnjakov, vlada od devetih zjutraj do petih popoldne sejemsko vzdušje. Stranke, ki prihajajo iz vseh koncev sveta, si z največjo natančnostjo ogledujejo diamante in druge dragocene kamne, ki jim jih predstavljajo mešetarji, in se živahno pogajajo za ceno.

Sicer pa je dostop v štiri antwerpske borze, od katerih je najbolj obiskana Beurs Voor Diamanthandel, težak. Da lahko kdo postane član borze diamantov, ga mora predstaviti kak njen član, imeti mora za seboj neomadeževano preteklost, opravljati poklic najmanj dve leti in prebiti v Belgiji najmanj tri leta. Poleg tega mora podpisati posebno pogodbo, po kateri lahko rešuje morebitne spore le posebna komisija, ki jo v takih primerih določi borza. Pa tudi drugače je diamantna industrija močno zavarovana: vsake četrte ure in vsak dan v letu telefonira policija po posebni zvezi v centralni urad vsake od štirih mestnih borz, da preveri ali je vse v redu.

Zadnje čase ogroža vodilni položaj Antwerpena izraelska država, ki je v Tel Avivu ustvarila novo „diamantno prestolnico“, namreč borzo diamantov, ki ima 25 nadstropij, 400 pisarn, lastne banke, blagajne in posebno pošto, opremljeno s teleprinterji. V treh letih se je izvoz obdelanih diamantov iz Tel Aviva povečal za 68 odstotkov in dosegel v enem samem letu več kot milijon karatov. Danes zavzemajo diamanti v izvozu Izraela že drugo mesto takoj za južnim sadjem in igrajo torej zelo važno vlogo v gospodarskem življenju izraelske države.

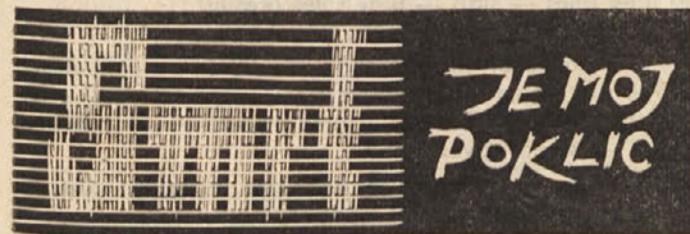
Kljub tej nevarni konkurenci pa je svetovno središče diamantne industrije še vedno Antwerpen, ki po stari tradiciji živi od karatov.

Pisano poreklo Američanov

V času, ko je bila Amerika še mlada dežela, se ni nihče brigal za to, koliko novih ljudi se naseljuje na njenem ozemlju in od kod prihajajo. Pozneje pa so uvedli točno evidenco nad državljani in ugotovili, da se je v Ameriki naselilo okoli 43 milijonov ljudi, ki so sprejeli ameriško državljanstvo. Od tega jih je prišlo samo iz Evrope 35 milijonov.

Zanimiv je pregled, ki kaže, koliko priseljencev je prišlo iz ene ali druge države: iz Nemčije skoraj 7 milijonov, iz Italije več kot pet milijonov, iz Irske 4,7 milijona, iz skandinavskih dežel 2,5 milijona, iz Bivše Avstro-Ogrske 4,3 milijona, iz Kanade 3,8, iz Rusije 3,4, iz Velike Britanije 3 in iz Mehike 1,4 milijona. Manjše število priseljencev je bilo iz Škotske (800.000), Francije (700.000), Grčije (500.000), Poljske (460.000, Kitajske (415.000), Japonske (340.000) in tako dalje.

ROBERT MERLE

„Rudolf — govoriti — moram s tabo.“

„Prav, oče.“

Stresel ga je silovit kašeljski. Potem je pogledal proti oknu. Že sem mislil, da bo vstal in ga zaprl. A se je obrnil nazaj proti meni in nadaljeval:

„Rudolf — govoriti — moram s tabo — o tovji — prihodnosti.“

„Prav, oče.“

Spet je umolknil in se zagledal skozi okno. Roke je imel od mraza že pomodrele, a se je premagoval, niti najmanjšega giba si ni dovolil.

„Še prej — pa bova — molila.“

Vstal je in tudi jaz sem brž vstal. Stopil je proti razpelu, ki je viselo nasteni za nizkim stolčkom, in pokleknil na gola tla. Tudi jaz sem pokleknil, a ne zraven njega, temveč za njim. Prekrižal se je ter počasi, razločno, ne da bi požrl en sam zlog, pričel moliti očenaš. Kadar je molil, njegov glas ni bil presekan.

Zazrl sem se v visoko, togo postavo, ki je klečala pred mano, in kakor zmeraj sem tudi tokrat imel občutek, da se moja molitev bolj dviga proti temu človeku kakor k bogu.

Oče je s krepkim glasom rekel „amen“ in vstal. Tudi jaz sem vstal. In oče je sedel nazaj za svojo pisalno mizo.

„Sedi.“

Usedel sem se na svoj nizki stolček. V sencih mi je kovalo.

Nekaj časa me je molče gledal in na lepem sem pomislil, da se morda boji spregovoriti. Medtem ko je takole čakal, je dež ponehal, kot bi odrezal. Očetu se je obraz razjasnil in takoj sem uganil, kaj bo storil. Res je vstal in zaprl okno: tako, bog sam je umaknil svojo kazen.

Oče je sedel nazaj za pisalno mizo in zazdelo se mi je, da je spet zbral ves svoj pogum.

„Rudolf,“ je rekel, „star si — trinajst let — dovolj star — da boš razumel. Pameten fant si — hvala bogu — in po moji zaslugi...“

Za hip se je zaustavil, da je popravil svojo misel:

„...bolje rečeno — po zaslugi razsvetljenja — s katerim me je — obdaril bog sam — si v šoli — dober učenec... Kajti — naučil sem te — Rudolf — naučil sem te — delati naloge — kakor sem te naučil — čistiti žipe: — temeljito!“

Za hip je umolknil, potem pa ponovil s krepkim glasom, skoraj zakričal je:

„Temeljito!“

Vedel sem, da se moram oglasiti, zato sem rekel s šibkim glasom:

„Da, oče.“

Zdaj, ko je bilo okno zaprto, se mi je zdelo, da je mraz v očetovem kabinetu še bolj leden.

„Povem ti torej — kaj sem odločil — kar zadeva — tvojo bodočnost...“

Premolk, in že je nadaljeval:

„Hočem pa — da veš — da razumeš — zakaj sem tako — odločil.“

Beseda mu je znova zastala. Krčevito je sklepal roke in usnice so mu drgetale.

„Rudolf — nekoč — sem grešil.“

Osuplo sem ga pogledal.

„In da bi razumel — mojo odločitev — ti danes moram — da, moram ti priznati — kaj sem nekoč — storil... Bila je napaka — Rudolf — greh — tako velik — tako strašen greh — da ne morem — ne smem upati — da bi mi bog odpustil — vsaj na tem svetu ne.“

Zaprl je oči, ustnice so mu drgetale od silnega razburjenja in imel je tako obupan obraz, da se mi je v grlu nekaj zavozlalo in za nekaj trenutkov me je celo popustila drhtavica.

Z velikim naporom je razklenil roke in si jih položil na kolena.

„Zavedati se moraš — kako mučno mi je — ko se moram — takole izpovedati — ponižati se — pred tabo... Toda moje trpljenje — ne šteje — jaz sem — samo prah...“

Spet je zaprl oči in ponovil:

„Jaz sem — samo prah.“

To je bila njegova priljubljena fraza. Vsakokrat, kadar jo je izgovoril, mi je postalo silno nerodno in čutil sem se krivega, ko da bi to skoraj božansko bitje, kakršno je bil moj oče, prav zaradi mene ugotavljalo, da je „samo prah“.

Odprl je oči in se zagledal natanko v prazno.

„Rudolf — nekaj časa — natančneje povedano — nekaj tednov pred tvojim rojstvom — sem moral odpotovati — po opravih...“

In z gnusom je nadaljeval:

„...v Francijo — v Pariz...“

Glas mu je spet zastal. Zaprl je oči in z obraza mu je izginila slednja sled življenja.

Kar pri siliranju morebiti še ne upoštevamo

Eden največjih problemov alpskega kmetijstva in s tem tudi večine naših kmetij je priprava dovoljnih zalog krme za zimsko krmiljenje goveje črede, ki traja okroglo 200 dni. Danes je ta problem težji, kot je bil v prefeklosti, ko še ni bilo treba tako gledati na visoko molznost in hitro ravnost govedi, kakor je treba gledati danes spričo stalno bolj napetega razmerja med cenami kmetijskega blaga in kmetijskih potrebščin. Takrat je še šlo, da smo svojo živino čez zimo „pregladovali s senom in slamo, danes to ne gre več. Danes je zaradi tega največja skrb vsakega kmetovalca, kako bo pripravil zimsko krmo, da bo v njej ostalo kar največ hranil, to je beljakovin, škrobnih enot, vitaminov in rudnin.

Nobenega dvoma ni, da je v tem prizadevanju siliranje krme poleg prevetravanja sena na skednju najboljša pot konzerviranja zimske goveje krme. Zato se siliranje tudi povsod močno uveljavlja in se bo moralo v prihodnje še bolj uveljavljati.

Siliranje je samo na sebi postopek konzerviranja krme, ki je dokaj preprost in enostaven in ki nas tudi delovnotehnično pri kolikor toliko spretni organizaciji ne bremeni bolj, kakor drugi načini konzerviranja krme. Neglede na to je tudi pri siliranju treba vedeti, da so navadno, zgube na hranilnih snoveh večje, kakor se na splošno trdi. Po najnovjših znanstvenih raziskavah se te zgube gibljejo med 6 in 30 % pri sušini in med 10 in 50 % pri škrobnih enotah in pri beljakovinah. Iz tega sledi, da mora kmetovalec dobro poznati vzroke zgub silaže na hranilnih snoveh, ki nastanejo pri siliranju.

Pri siliranju krme igra dva faktorja odločilno vlogo: mlečna kislina in ogljikov dvokis (Kohlendioxyd). Od njiju je v glavnem odvisen proces kisanja krme ter kvaliteta in trpežnost silaže.

Čim hitreje se v krmi, ki smo jo silirali, prične razvijati mlečna kislina, tem boljša bo silaža. Mlečna kislina pa se more razvijati le iz ogljikovih vodikov, ki lahko zavrejo. Med te ogljikove vodane sodi sladkor. Naloga mlečne kisline pri siliranju je, da v krmi zniža stopnjo kisline, ki jo strokovno znanujemo s pH. pH-vrednost silaže ne sme biti višja od 4,2 do 5,2. Na to vrednost je treba silažo spraviti tekom tedna dni. Pri tem je treba vedeti, da je to tem težje, čim manj sušine vsebuje krma, ki smo jo silirali. Vlažna in sveža mlada krma, ki ima manj sušine od suhe in starejše, se bo uspešno kisala le, če bomo tekom tedna dni pH-vrednost spravili na 4,2. Na splošno si je treba zapomniti, da bo krma, ki ima 20 % sušine, pravilno kisana le, če pH-vrednost ne bo večja od 4,2. Pri 30 % sušine znaša pH-vrednost lahko 4,4, pri 40 % lahko 4,8, pri 50 % pa lahko 5,2. To pa pomeni: čim mlajša in čim vlažnejša je krma, ki jo hočemo silirati, tem bolj je potrebno, da vrenje sladkor vsebujočih ogljikovih vodikov in njihovo spremembo v mlečno kislino pospešimo z dodatkom melase in drugimi dodatki, ki vsebujejo sladkor. Čim starejšo in čim bolj ovelo krmo siliramo, tem manj nevarno je, da se bo pričela že pri kisanju kvariti. V obeh primerih je vendar dobro tlačenje predpogoj za dobro silažo.

dobro stlačimo in kar se da, neprodušno pokrijemo.

Na kakovost silaže vpliva seveda tudi sestav rastlin, ki jih siliramo. Ker gre pri siliranju v prvi vrsti za vsebino sladkorja v rastlinah, bodi tukaj povedano, da ga morajo rastline vsebovati najmanj 2 %. Mlade trave in tudi leguminose ga vsebujejo vendar kvečjemu 1 %, starejše trave pa ga vsebujejo več. Silokoruzna vsebuje 5 do 6 % sladkorja. To pa se pravi, da mešana silaža iz silažne koruze in mlade trave lahko napravimo, če na en del silokoruze damo tri dele mlade trave ali leguminoz.

Slabo bomo silirali tudi rastline, ki imajo visok odstotek surovega proteina. V tem primeru se bo skoraj petina beljakovin spremenila v amoniak. Zato deteljo in lucerno nikakor ni priporočljivo silirati, prav tako ne graščo in travno mešanico, ki je bogata na beli detelji. Najbolj običajne trave, kakor so to pasja trava, mačji rep, angleška ljulka, travniška latovka in travniška bilnica

so od trav za siliranje najbolj pripravne.

Ob vsem tem ne smemo prezreti, da bo kakovost silaže odvisna tudi od drobnega rezanja in dobrega tlačenja silaže ter od snage pri siliranju. Mokra silažna koruza in mokra trava sta vedno bolj onesnaženi, kakor pa rastline, ki so bile pokošene v suhem vremenu.

BRALCI SE OGLAŠAJO:

Moji uspehi v prašičereji

V „Obvestilih“ 12. avgusta smo pod naslovom „Kaj dajejo svinje premalo pujskov!“ spregovorili o nekaterih vzrokih slabe rodovitnosti svinj. Na ta članek nam je gospa Ana Einspieler iz Zgornje vesce poslala prispevek, ki ga z nekaterimi stilističnimi popravki v naslednjem približujemo.

Po mojih dolgoletnih izkušnjah in uspehih vem trditi le to, da je pri svinjah uspeh velik in da je zmeraj dosti pujskov, če svinjski hlev odgovarja. Le-ta mora biti iz lesa. Tam noter denite svinje, katerih kvaliteta je že dolga leta preizkušena. Krma mora biti taka, ki drži svinje pri zdravju, kermi pa sme le človek, ki se nato razume in ki zna v svinjskem hlevu držati red in snago. Po vsakem krmiljenju je treba napraviti red, kajti svinje so same na sebi čedne in tak mora biti tudi človek, ki jih oskrbuje. Seveda mora biti tudi merjasec dobro odbran in pravtako dobro oskrbovan.

Dolga leta sem bila članica Zveze koroških prašičerejev in stalno so hodili strokovnjaki k nam gledat in ocenjevat prašiče. Po letih mi je eden od njih dejal: »Kaj naj rečem k temu? — Osem let hodim že sem in še nisem ugotovil kakšnega znamenja boleznii.«

Pri tem moram vendar dodati, da so mi pred tem dvakrat že vse svinje zbolele. Enkrat na rdečici, ki je razsajala na vasi. Tedaj so na vasi zgbili vse svinje razen štiri mesece stare plemenske svinjke in 2 mladih pujskov, ki so bili od ostalih ločeni. Preteklo je mislim 10 dni, pri nas pa je bilo še vse zdravo. Jaz nisem spustila nikogar iz svinjam, sama pa sem vsake pol ure na ušesih preskušala njihovo temperaturo. Nek večer, ko sem se že spravljala spat, mi ni dalo miru in še enkrat sem šla v svinjake. Ko sem jih po vrsti poklicala po imenu, so se vse oglašile, le ena se je oglasila dokaj revno. Ko jo primem za ušesa, sem ugotovila, da so vroča. Pričela sem jo zdraviti, za njo pa tudi druge, ki so po vrsti zbolele. Dajala sem jim enkrat varjeno mleko s kruhom in oljem, drugič spet sladkano vodo s kruhom in oljem, potem pa sedeno mleko s kruhom in oljem. Misli la sem, glavno, da kaj dobijo v želodec. Navsem jih umivala z mrzlo vodo in jim dajala vroče ovitke. Po 12 urah je bila vsaka obolela svinja spet zdrava, le pri zadnji je trajalo 3 dni, ker sem jo nekoliko zamudila. Tako sem svoje svinje ozdravila, ne da bi na vasi kdo vedel, da smo tudi pri nas imeli rdečico, čeprav smo imeli pri hiši 7 poslov. Šele čez mesec sem jim razkerila svojo skrivnost.

Drugič so mi, kakor drugod, svinje obolele na svinjski kugi. In tudi takrat sem jih ozdravila v 12 urah, ne da bi bil kdo za to zvedel. Vse so mi ozdravele, medtem ko so morali drugje vse poklati.

Da bomo res produktivno krmili

(6. nadaljevanje)

MEŠANICE ZA PERUTNINO

Za perutnino izdeluje zadržna mešalnica krmil pet različnih krmnih mešanic, ki jih hočemo v naslednjem podrobneje opisati.

RAIFFEISEN KÜCKENALLEINKORN je mešanica, s katero brez nadaljnega dodajanja krmil lahko vzrejamo piščance. Na razpolago je v močnati obliki, v obliki kaše in v obliki briketov (zrn). Vsebuje 16 % surovega proteina ali 14,5 % prebavljivih beljakovin, kvečjemu 7 % surovega pepela in surovega vlakna ter 600 skupnih hranil. Na vitaminih vsebuje A, D3, B2, E in K3, nadalje pantotenovo kislino, niacin, cholinciorid, methionim, koksidiostatikum in antibiotiko, na sledovnih elementih pa železo, baker, mangan in jod. Mešanico krmimo piščancem od prvega dneva naprej brez vsakega dodatka, kolikor je hočejo. V obliki kaše jo pokladamo do 2 tedna starosti, nato pa preidemo na briketirano obliko. Po osmih tednih to mešanico zamenjamo z drugo. V tem času je na piščanca potrebujemo 1,60 do 1,70 kg pri lahkijh pasmah, pri težjih pa okoli 2,30 kg. Piščanci so v tem času dosegli težo 56 do 65 dkg. Koksidiostatikum v mešanici preprečuje pri piščancih obolenje za rdečo grižo piščancev.

Poleg te mešanice je za uspešno zrejo piščancev še potrebno, da jih kupujemo le v priznanih valilnicah in da tudi drugače za nje skrbimo, kakor to zahtevajo. Predvsem v kurniku ne smemo biti pregosto. Do šestega tedna starosti naj jih ne bo več kot 10. Njihovo bivališče mora biti toplo. V prvem tednu mora temperatura pri tleh znašati 30 do 32 stopinj Celzija, v prostoru samem pa 18 do 20 stopinj. Pozneje jih privajamo na naravno okolje s tem, da jim do petega tedna starosti temperaturo pri tleh tedensko zmanjšamo za približno 2 do 3 stopinji Celzija. Skrbeti moramo za stalno svežo nastilj, korita za krmo pa morajo biti taka, da bo na piščanca v začetku 3, pozneje pa 6 cm prostora na razpolago. Vedno mora biti tudi sveža voda na razpolago. Od devetega tedna naprej jih pričnemo krmiti z drugimi mešanicami. Pri tem bomo za bodoče nesnice vzeli.

RAIFFEISEN-JUNGHENNER-KOMBI-FUTTER (na razpolago kot moka ali v obliki briketov), ki vsebuje 16 % surovega proteina ali 14,5 % prebavljivih beljakovin, kvečjemu 10 % surovega pepela in kvečjemu 6 % surovih vlaken ter ca. 600 skupnih hranil. Od vitaminov vsebuje A, B2, in D3, na sledovnih elementih pa železo, baker, mangan in jod.

To mešanico morajo imeti doraščajoče nesnice stalno na razpolago, poleg nje pa morajo na večer dobiti še do 5 dkg krmnega žita. Od 9. do 20. tedna starosti bomo na mlado nesnico porabili 3,5 do 5 kg zgornje mešanice in 3 do 4 kg krmnega žita.

Za farme, ki se bavijo s plemensko rejo kokoši je bolj pripravna mešanica »RAIFFEISEN-JUNGHENNER-KOMBI-FUTTER II«.

V vsem času moramo pri mladih nesnicah skrbeti za stalno svežo pitno vodo. Za jato sto mladih nesnic je na dan potrebnih 20 litrov vode. Ko so mlade nesnice 10 tednov stare, najslabše med njimi odberemo in jih pričnemo pitati. Nadaljnjo selekcijo moramo izvršiti, ko so stare 4 mesece. Dobro zrejene mlade nesnice bodo po 4,5 mesecih že pričele nesti. V tem času, najprej v 21. tednu starosti jim moramo menjati mešanico.

(Se nadaljuje)

„Pariz — Rudolf — je mesto — vseh pregreh.“
Nenadoma se je v svojem naslonjaču vzravnal in pogledal me je z očmi, v katerih je gorelo sovraštvo.

„Razumeš?“

Nič nisem razumel, toda njegov pogled me je tako pretresel, da sem odgovoril z zamirajočim glasom:

„Razumem, oče.“

„Bog,“ je nadaljeval s tišjim glasom, „bog sam me je bil udaril — v svoji jezi — udaril po duši — in telesu.“

Gledal je v prazno.

„Zbolel sem,“ je nadaljeval z grozotnim gnusom v glasu, „da, takrat sem zbolel — toda zdravil sem se — in se pozdravil — moja duša — pa ni ozdravila.“

In že je spet zakričal:

„Ni se smela — pozdraviti!“

Sledil je dolg premolk in videti je bilo, ko da se je šele čez nekaj časa znova zavedel, da sem pravzaprav jaz v njegovi sobi.

„Se tresesh?“ me je suho vprašal.

„Ne, oče.“

In nadaljeval je:

„Vrnil sem se — v Nemčijo... Greh sem priznal — tvoji materi — in sklenil sem, da — vzamem na svoje rame — razen svojih grehov — tudi grehe svojih otrok — grehe svoje žene — ter da boga prosim odpuščenja — tako za njihove — kakor za svoje grehe.“

Ko je čez nekaj časa nadaljeval, njegov glas ni bil več presekan, bil je, ko da bi molil:

„In naposled sem se slovesno zaobljubil Materi božji, da otroka, ki se bo rodil, posvetim njej — če bo sin.“

Pogledal me je globoko v oči:

„In po volji Matere božje se je rodil — sin.“

Tedaj me je pograbila nezasiščana drznost: vстал sem.

„Sedi,“ je rekel z nespremenjenim glasom.

„Oče...“

„Sedi!“

In usedel sem se.

„Govoril boš, ko bom jaz nehal.“

„Prav, oče,“ sem rekel.

Že takrat sem vedel, da potem, ko bo utihnil, ne bom mogel več govoriti.

„Rudolf,“ je nadaljeval, „odkar si v letih — ko lahko grešiš — sem tvoje grehe — drugega za drugim — jemal na svoje rame... Boga sem prosil — odpuščenja zate — ko da bi bil jaz tisti — ki je grešil — in tako dolgo se bom pokoril zate — dokler boš nedoleten.“

Spet ga je napadel kašel.

„Ko pa boš — Rudolf — ko boš posvečen — v duhovnika — če bom to sploh — kdaj doživel — boš moral ti prevzeti na svoje rame — moje grehe...“

Zganil sem se in zavpil je name:

„Ne molj me!“

Zdaj ga je napadel tako hud kašel, da ga je zvilo v dve gube, in v tistem trenutku sem pomislil: če umre, mi ne bo treba postati duhovnik.

„Če pa umrem,“ je že nadaljeval, ko da bi uganil moje misli, in zajel me je val sramu, če umrem — preden boš posvečen — sem s tvajim bodočim skrbnikom — uredil vse potrebno — da moja smrt ne bo — ničesar spremenila... In celo po moji smrti — Rudolf — celo po moji smrti — boš moral kot duhovnik — prositi boga — za zveličanje moje duše.“

Zdaj je bil, ko da čaka na moj odgovor: ne, res nisem mogel spregovoriti.

„Rudolf,“ je nadaljeval, „mogoče se ti je kdaj zdelo — da sem s tabo strožji — kakor s tvojima sestrama —

ali s tvojo materjo — toda razumi — razumi, Rudolf — da ti ne smeš — slišiš — ti ne smeš grešiti!“

Govoril je s čedalje hujšo ihto:

„Ko da ne bi bilo dovolj — dovolj že mojih grehov! — Toda to breme — to strašno breme — vi vsi — vsi v tej hiši (zdaj je že spet kričal) — samo povečujete — iz dneva v dan — samo povečujete!“

Vстал je, pričel hoditi po sobi gor in dol, in glas se mu je tresel od besa, ko je nadaljeval:

„Vidite — kaj počnete z mano!... Tlačite me k tlom — vsi — prav vsi — vsi me tlačite k tlom!... Iz dneva v dan — znova in znova!“

In vsa iz sebe se je zagnal proti meni. Začuden sem ga pogledal. Ne, dotlej me še nikoli ni udaril.

Korak pred meno pa se je sunkoma ustavil, globoko vzdihnil, obšel moj stolček in se pred razpelom vrgel na tla. Nehote sem vстал.

„Ostani, kjer si,“ mi je vrgel čez ramo. „To se tebe ne tiče.“

In pričel je moliti očenaš s svojo počasno in popolno izgovorjavo, ki je bila zanj tako značilna, kadar je molil.

Molil je precej časa, potem pa se je vrnil za svojo mizo in tako dolgo je zabadal oči vame, da sem pričel trepetati.

„Imaš kaj pripomniti?“

„Nič, oče.“

„Misli la sem, da mi imaš kaj povedati.“

„Nič, oče.“

„Prav, potem lahko odideš.“

Vстал sem in stopil v pozor. Zamahnil je z roko. Obrnil sem se na petah, odšel iz očetovega kabineta in zaprl vrata za sabo.

(Se nadaljuje)

B. MATHER:

Darilo ob slovesu

Ko sta se pripeljala do letališča, je Estera planila v jok. Clive je kahal jezo, vendar se je premagoval. Ko je svoje vozilo ustavil v bližini velike lope z napisom "vzletišče", je Estero še enkrat pogledal in spregovoril z igrano potrpežljivostjo:

"Torej, poslušaj: tvoja mati te je za mesec dni povabila v Rim. Rekla si, da bi jo rada obiskala, nato si si zopet premislila. Zatem si zopet hotela in zdaj ti zopet ni pa se topiš v solzah in tuliš. Ali se zares nočeš za nekaj odločiti in pri tem vztrajati?"

"Hočem ... da, in zopet nočem," je zaihtela.

Clive se je naslonil na krmilo in gledal kvišku kakor jogi, ki že nekaj dni leži na konicah žeblicev. "In zdaj se boš odpeljala v Rim!" je odločno izjavil. Nato je odprl vrata kabine in poklical no-

sača. "Dva kovčka in ročna torbica," je rekel. "Polet 624, Rim."

"Kje je mali kovček z nakitom?" je vprašala Estera. "Spravil sem ga v velikem kovčku. Če ga nosiš sama, ga vsekakor zopet pozabiš kakor takrat v Milanu."

Dal ji je potni list. "Daj ga žigosati. Medtem bom poskrbel za prtljago."

Ko je Clive dosegel vrtljiva vrata v lopi za odlete, se je ogledal, kaj dela žena.

Obstala je pri avtomobilu in si sušila solze z zmečkanim robčkom, nato je brskala po svoji ročni torbici.

Clive se je prestrašil, ko je zagledal svoj obraz v svetlem steklu vrat — bil je spačen od besa.

Malo zatem je nosač prinesel kovčke. Clive jih je dal tehati, nato je videl, kako so se neslišno

odpeljali na tekočem traku.

Ko je zvočnik pozval potnike, naj se pripravijo za polet, je stal Clive z Estero pri izhodu 9.

Izročil ji je prtljažne listke.

"Vse v redu!" je dejal. "Tu so potrdila. Na carinarnici v Rimu jih je treba samo pokazati. Ne zgubi jih!"

Zopet je pričakoval izbruh joka in je čutil olajšanje, ko Estera ni zajokala. Malo je oklevala, kakor da bi hotela še nekaj povedati, nato je samo skomignila z rameni in sledila drugim potnikom do avtobusa, ki jih bo zapeljal do odletišča.

Clive je bil že na pol pota do bara, ko je zaslišal za sabo še enkrat Esterin glas.

Naglo se je obrnil in bi bil skoraj zopet zgubil svojo razičnost, ko ji je rekel: "Prišla boš prepozno do tega prekletega letala. Kaj — za vruga — imaš že zopet?"

Brez besed mu je stisnila v roke pismo v ovitku, se obrnila in že hitela za drugimi k avtobusu.

Clive je porinil ovitek v žep, stopil v bar in sedel na enega od barskih stolčkov. Prvi in drugi kozarec dvojnega whiskyja nista imela nobenega okusa, tretji pa mu je prijil.

Odšel je k svojemu vozilu, sedel za krmilo in se počasi odpeljal vzdolž ograje letališča, od koder je mogel opazovati vzlet. Videl je, kako se je letalo bližalo koncu startne steze, nekaj sekund pozneje so zatulile šobe, letalo je z naraščajočo hitrostjo zdrvelo po pisti in se nato elegantno dvignilo v višave.

Clive je pogledal na svojo uro, kazala je točno 13.50. Čez eno uro se bo bomba razletela — seveda če bo vžig brezhibno deloval. Nemirno je trzil z rameni. Seveda bo vžgal! Zakaj precizijska ura, vžigalna naprava in štirje kilogrami razstreliva, ki jih je zapakiral v malem kovčku za nakit, ne bi delovali? Letalo se bo razletelo in bo

razneslo njegove dele čez več kvadratnih kilometrov nad Alpami. Stokovnjaki se bodo zaman trudili dognati, kako se je nesreča zgodila. Clive je razmišljal o tem, kje in kako se bo novica pojavila.

Upal je, da bo o nesreči zvedel v času, ko bo med ljudmi, da bodo slišali njegov krik groze in opazili njegovo prepadenost.

Nato bo odhitel k najbližjemu telefonu, poklical letalsko družbo in prosil za sporočilo, če je kdo preživel katastrofo. Igral bo perfektno, kakor je vso stvar tudi perfektno zasnoval. Ženo je zavaroval za visok — seveda ne previsok — znesek.

Razen tega je vedel, kako željno ga pričakuje Ana.

Zopet je Clive pogledal na uro. Samo sedem minut še, če bo vse pravilno delovalo, a bil je že blizu Winchestera. Niti ni opazil, da je vozil hitro, prehitro. Ni želel biti prezgodaj v mestu, bolje bo, da počaka. Tako bo videti zbran in miren, ko bo stopil med ljudi.

Ustavlil je avto pod nekim drevsom na robu ceste. Samo tri minute še ...

Segel je v žep po cigarete in pri tem izvlekel tudi pismo, ki mu ga je Estera izročila pred odhodom. Njegovo oko je padlo na ime "Clive", ki ga je Estera še v zadnji minuti napisala na ovitek. Razmišljal je, kaj mu le ima še sporočiti, verjetno je samo vzorec vsakdanjega klišeja: "Ali ne bi še enkrat začela znova? Skušajva vendar pozabiti na preteklost..." Prepozno je pomislil z olajšanjem.

Samo še minuto. Ali ne bi podržal vžigalco pod pismo? Nel sklenil je, da bo brez zavzetosti prebral njen zadnji čustveni izbruh, zato je ovitek odstranil in bral: "Vedno znova sem se poskušala sporazumeti s teboj. Stori la sem vse, kar sem mogla. Več ni bilo mogoče. K tebi se ne bom vrnila več. Svoboden si in želim Ani srečo in veselje nad njenim plenom. Estera." Clive je prebral še dostavke:

"Od stvari, ki si mi jih podaril, ne želim obdržati ničesar. Zato sem iz velikega kovčka vzela manjšega z nakitom in ga poslala v prtljažnik tvojega avtomobila."

V hipu, ko je hotel Clive s krefnjo obupa naglo odpreti vrata avtomobila, je pretresla zrak močna eksplozija ...

Izreki

● Če ljubezen živi v upanju, tudi umre z njim. To je ogenj, ki ugasne, ker nima goriva.

(Cornille)

● Ljubezen prav tako kakor ogenj ne more obstajati brez neprestanega gibanja in neha živeti, brž ko neha upati in se bati.

(La Rochefoucauld)

● Najboljše v ljubezni je obstoj možnosti.

(Coulangeon)

● Največja sreča, ki jo more dati ljubezen, je prvo roko vanje z žensko, ki jo ljubimo.

(Stendhal)

● Zdi se, da imamo popolnoma drugo dušo, kadar ljubimo, kakor takrat, kadar ne ljubimo: s to strastjo se dvignemo in postanemo dejansko veličina.

(Pascal)

● Zelo majhna stopnja upanja zadostuje, da lahko povzroči rojstvo ljubezni.

(Stendhal)

● Odsotnost zmanjšuje povprečne strasti, a poveča velike, kakor ugasne veter svečo in razneti ogenj.

(La Rochefoucauld)

● Večna ljubezen je poetičen izraz, ki ga uporabljajo zaljubljeni; toda resniča je pri mnogih ženskah. Pri njih eden ljubimec nadomesti drugega, in večnost v resnici obstaja, kajti zamenjan je samo predmet njihove ljubezni.

(Marivaux)

● V življenju so ljubezni, ki zmešajo glavo, čute, duha in srce; med vsemi pa je ena sama, ki ne zmede, ampak prodre v globino in ta umrje edino le z bližjem, v katerem se je zakoreninila.

(Musset)

● Navezanos na isto misel utruja in uničuje človekovega duha. Zato je zaradi trdnosti in trajanja ljubavne strasti treba včasih pozabiti, da ljubimo; s tem nikakor nisi bil nezvest, saj nisi ljubil koga drugega: na ta način samo nabereš novih moči, da globlje ljubiš.

(Pascal)

● Del ljudi dela, a ne misli, drugi del pa misli, a ne dela.

(Foscolo)

● Brž ko so ljudje v družbi, izgubijo občutek lastne slabosti.

(Montesquieu)

● Sreča je negotova in minljiva, dolžnost pa je gotova in večna.

(Fauchersleben)

● Družba bedakov nas v začetku lahko nasmeje, na koncu pa nas zmeraj razžalosti.

(Goldsmith)

● Pošten človek nikdar ne dela skrivaj in se ne sramuje čistega, kar dela.

(Setembrin)

● Sladko in častno je umreti za domovino, še slajše pa je zanjo živeti.

(Horac)

● Samo v njegovi lastni moči je usoda vsakega naroda.

(Moltke)

Za dobro voljo

Učiteljica je na izletu pridno fotografirala. Potem je razdelila fotografije med učenke in jim rekla: »Če boste te fotografije po dolgih letih spet ogledovale, boste gotovo rekle: Tole je Metka, ki je zdaj bančna uradnica! In tole je Emica, ki je zdaj podajalka ...«

Pa se iznenada oglasi nežen glasek iz zadnje klopi: »In tole je naša učiteljica — in ta je zdaj mrtva!«

»Ali je res, da se je tvoja punca prejšnji teden poročila?«

»Res je.«
»Takišna smola!«
»Res.«
»Koga je pa vzela?«
»Mene.«

»No, ste se ravnali po navodilu?« vpraša zdravnik. »Ali spite pri odprtem oknu?«

»Da, gospod zdravnik!«
»In ste se prehlada srečno znebili?«
»Še ne! Le ure in denarnice.«

Ameriški bombniki med vojno preletavajo Švico in Švicarji jim signalizirajo: »Vi letite nad švicarskim ozemljem.«

Američani odgovorijo: »Vemo.«
Švicarji: »Streljali bomo na vas.«
Američani: »Vemo.«
Švicarji streljajo.
Američani: »Streljate prenizko.«
Švicarji: »Vemo.«

Oče je dejal sinu, ki je šel v plesni tečaj: »Kajne, človeku je le malo nerodno, ko takole prvič stopi pred dekle in reče: »Smem prositi za ples?«

Fant ga je začuden pogledal: »Kaj tako bedastega ne bi nikdar rekel.«
»Ne? Kako pa rečeš?«
»Grem naokrog in si vse ogledam in če najdem katero, ki mi je všeč, pokažem nanjo in rečem: »Ti si v redu. Ti lahko plešeš z menoj.«

V avtobusu sem sedela poleg čedne mladenke, ko je vstopil mlad možiki. Kmalu nato sem slišala, da jo je vabil v kino, toda ona je odvrnila glavo in mu sploh ni odgovorila. Ker je kljub temu neumorno ponavljal svoja vabila, sem mislila, da ji je nadležen in sem ji ponudila, da zamenjava prostor. Ona pa me je zvišeno pogledala in rekla: »Dovolite, to je moj prijatelj — vi si boste že morali drugega najti.«

»Take težave imam s Tomažem: z dojenčkom ga ne morem pustiti sa-

mega, za to je še premajhen; s pestunjo ga pa tudi ne morem pustiti samega, za to je že prevelik.«

Ko je Churchill praznoval 82. rojstni dan, mu je eden fotografov malce nerodno čestital: »Sir Churchill,« je rekel, »upam, da vas bom lahko tudi fotografiral, ko boste praznovali 100-letnico rojstva.«

Stari je premeril fotografa in menil z jedkim nasmehom: »Zakaj pa ne mladi mož? Saj ste videti še kar zdravi in čili!«

Književnik Carl Sandburg se je pustil pregovoriti, da je prisostvoval generalki zelo resnega novega dela zelo resnega mladega avtorja — žal pa je prespal pretežni del predstave. Mladi pisatelj se je silno razburil: »Kako le ste mogli spati, ko vendar veste, koliko mi je do vaše presoje!«

»Mladi prijatelj,« je odvrnil Sandburg, »spanje je presoja.«

ART BUCHWALD:

Utrujeni turist

Najbrž je ni dežele na svetu, kjer mora prestatu turist toliko naporov kot v Grčiji. Težava je namreč v tem, da so stari Grki svoje tempelje, amfiteatre in nagrobnike raztresli po vsaj deželi, ne da bi pomislili, kakšne težave bodo s tem 3000 let pozneje povzročili turistom.

Zaradi te brezobzirnosti mora zdaj turist preživeti cele tedne v avtobusih, se na hrbtih oslov vzpenjati na visoke gore, v čolnih pretrpeti vse stopnje morske bolezni in prehoditi na tisoče stopnic, na koncu pa pridejo do ugotovitve, da bi stari Grki vse te čudovite zgradbe prav tako lahko postavili v bližini atenskega letališča.

Ni čudnega torej, če marsikateri turist na potovanju po Grčiji slednjič prispe do točke, ko kratko malo ne more več naprej.

Na stari barki, ki je plula na otok Aegino, sem spoznal enega teh nesrečnežev. Revež je bil Američan in je bil v spremstvu žene.

Ko sem zakonca prvič opazil, je naša barka ravno zapuščala Atene, žena se je poglobila v študij prospekta.

Willy, — je rekla, — tu piše, da je bil aeginski tempelj zgrajen v šestem stoletju pred našim štetjem v dorskem slogu.

Tak tako, — je dejal Willy in si z eno roko zakrival oči.

dra, nam preostanejo še Kreta, Rodos in Epidaurus.

— Zakaj?
— Kako, zakaj?
— Zakaj se moramo odpeljati še tja?

— Zato, ker smo napravili dolgo pot iz Amerike do sem, da bi si ogledali antično Grčijo.

— Kdo bo pa že vedel, da si tega ali onega otoka misimo ogledali? Akropola, no, nič ne rečem. Toda videli smo tempelje, ki o njih živa duša še ni nič slišala.

— To je dobro za našo izobrazbo. — Morda za tvojo. Sicer pa se ne spomnim prav ničesar, o čemer so nam vodiči govorili. Vse to je zame grščina.

— Zelo zabavno, — je rekla žena. Nato se je zopet poglobila v prospekt. — Na otoku Porosu je Demostenes, največji govornik antičnih Aten, napravil samomora, da ne bi padel v roke sovražnikov.

— Strašno važno, — je rekel Willy in pogledal k meni. — Ste Američan?

— Znete kvartati?
Priznal sem, da sem Američan. Priznal sem, da znam kvartati. Willy se je prvič nasmehnil. Izvlekel je iz torbe karte in rekel:

— Tole bo prvi zanimiv dan, odkar sem v Grčiji.

Skupna vprašanja in skupna pota Koroške in Slovenije

Koncem minulega tedna je bilo v Slovenjem Gradcu posvetovanje o ureditvi hribovskih kmetij, ki ga je sklical Kmetijski inštitut Slovenije v sodelovanju kmetijskega in gozdarskega centra Beograd, Slovenske kmečke zveze v Celovcu, strojnega oddelka Koroške Raiffeiseneve zveze ter Kmetijske zadruge Slovenj Gradec.

V soboto se je v Slovenjem Gradcu zbralo nad 300 kmetijskih funkcionarjev in strokovnjakov iz vseh jugoslovanskih republik s hribovskimi področji k posvetovanju, kjer so o problematiki gorskega kmetijstva v Sloveniji govorili strokovnjaki Kmetijskega inštituta Slovenije, Biotehnične fakultete ljubljanske univerze in Višje agronske šole Maribor, poleg njih pa tudi tajnik Slovenske kmečke zveze v Celovcu Blaž Singer in dr. Kohlfürst od štajerske kmetijske zbornice, ki sta govorila o izkušnjah reševanja vprašanja hribovskih kmetov v Avstriji potom preusmeritvenih skupnosti.

Po posvetovanju je sledila v nedeljo demonstracija strojev za mehanizacijo hribovskih kmetij. Pri tej demonstraciji, ki jo je organiziral strojni oddelk koroške Raiffeiseneve zveze, so sodelovale tovarne kmetijskih strojev Sleyr, Lindner, Reform, Pöttinger, Eppe-Buxbaum, Vogel & Noot, Alfa-Laval in Meyer. Demonstraciji je prisostvovalo nad 2000 kmetov, predstavnikov kmetijskih zadrug in kmetijskih strokovnjakov iz Slovenije in ostalih jugoslovanskih republik, kjer je hribovsko kmetijstvo. S to demonstracijo so bili problemi hribovskega kmetijstva, ki so bili v soboto osvetljeni iz agrarno politične, agrarno gospodarske in strokovne plati, otipljivo prikazane tudi s strojno tehnične strani in sicer predvsem s prikazom speljanih linij mehanizacije krmne verige na hribovskih kmetijah.

Tretji dan posvetovanja pa je bil posvečen študiju prakse preusmeritvenih skupnosti v Avstriji. Ker je ta praksa gorskimi kmetom in strokovnjakom Slovenije v glavnem

že znana, se je ekskurzija na Svinjo planino omejala predvsem na udeležence posvetovanja iz južnejših gorskih predelov Jugoslavije. Ekskurzijo je organizirala Slovenska kmečka zveza v sodelovanju z okrajno kmečko zbornico Wolfsberg, ki je za udeležence pripravila zelo gostoljubno sprejem in jim poleg preusmeritvene skupnosti Kienberg pokazala tudi še druge ustanove za pospeševanje kmetijstva v svojem območju.

S slovenjegraškimi posvetovanjem je bil dodan nov zidak k stavi prijateljstva in stvarnega sodelovanja med Koroško in Slovenijo ter med Avstrijo in Jugoslavijo, tokrat od kmetijske strani. Ugotovljeno je bilo, da imata obe deželi na področju hribovskega kmetijstva skupna vprašanja, ki zahtevajo tudi skupna pota ter sodelovanje in izmenjavo medsebojnih pogledov in izkušenj, da se napake, ki so bile že spoznane na eni strani, ne bodo ponavljale na drugi strani.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Estro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.03 Za gospodinjstvo — 11.10 Ljudske viže — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.00 Opoldanski zvonovi — 12.40 Deželna poročila — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objave — 14.55 Posebej za vas — 16.00 Glasba zate — 16.55 Kultuma poročila — 17.00 Popoldanski koncert — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalni šport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila.

Sobota, 24. 9.: 8.15 Domači vrt — 8.45 Domača književnost — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Selav marja, roman — 16.00 Bodite pozdravljeni — 16.30 Koroški knjižni kotiček — 18.00 Kulturni razgledi — 18.25 Kjer pajaja, lam ostanemo — 19.10 Odmev časa — 20.15 Pariz in Philadelphia — 20.45 Orkestralni koncert.

Nedelja, 25. 9.: 8.05 Kmetijska oddaja — 9.05 Favoriti popevk — 11.00 Koncert v zelenem — 12.45 Ogledalo Mešnega gledališča — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domačih krajev — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Krížem po svetu, krížem skozi čas — 18.05 Koncert ljudskih pesmi — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Čvrsti stari, slušna igra.

Ponedeljek, 26. 9.: 8.15 Pisana tančica, roman — 8.45 Ljudska glasba lujih dežel — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 18.15 Tisk in gospodarstvo — 18.25 Za vas, za vse — 18.35 Mladina in film — 20.15 Vsakdanji problemi — 20.30 Vedri ljudje so veselje.

Torek, 27. 9.: 8.00 Zveneci jutranji pozdrav — 15.30 Veselo planinsko življenje — 16.45 Mladinska oddaja — 18.00 Oddaja zbornice kmetijskih delavcev — 18.15 Iz prve roke — 18.25 Ce mene vprate — 18.35 Novi leksikon — 20.15 Ponarejevalec, slušna igra.

Sreda, 28. 9.: 8.00 Zveneci jutranji pozdrav — 15.30 Pevski zbor iz Podkloštra — 15.45 Vodna gospodarstvo in podoba pokrajine — 18.00 Ljudska glasba — 18.15 Pomoči potrebuje vsak — 18.30 Znanstveni pogovori — 20.15 Koncert Slovenske filharmonije Ljubljana.

Četrtek, 29. 9.: 8.00 Zveneci jutranji pozdrav — 15.15 Ura pesmi — 15.45 Koroški avtorji — 18.00 Koroška kulturna poročila — 18.05 Naš gozd, naš hladni počitek — 18.20 Oddaja zbornice kmetijskih delavcev — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 XY ve vse — 20.15 Kdor podaja pesem naroda — 21.00 Zveneca alpska dežela.

Petek, 30. 9.: 8.00 Zveneci jutranji pozdrav — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Kulturno ogledalo — 18.00 Koroške pihalne godbe — 18.35 Kaj pravi industrija — 19.00 Čudovita flora — 20.15 Vsaka reč ima dve plati — 21.00 Orkestralni koncert.

Slovenske oddaje

Sobota, 24. 9.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 25. 9.: 6.15 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 26. 9.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporeda — Solistična glasba — Ob stoletnici prvega slo-

venskega romana — 18.00 Dober večer našim malim poslušalcem.

Torek, 27. 9.: 14.15 Poročila, objave — Športni mozaik. Sreda, 28. 9.: 14.15 Poročila, objave — Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 29. 9.: 14.15 Poročila, objave — Zena in dom — Kaj pravite k temu.

Petek, 30. 9.: 14.15 Poročila, objave — Od petka do petka — Koroški kulturni pregled.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.55, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.30 Dobro jutro — 6.15 Z glasbo v dan — 6.40 Jutranja opazovanja — 6.50 Pestro mešano — 7.20 Jutranja gimnastika — 11.00 Veseli ob enajstih — 11.45 Za avtomobiliste — 14.50 Objave iz Avstrije — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.15 Reporterji med poljo — 18.00 Glasbena oddaja s plošč — 19.20 Kaj slizimo danes zvečer — 21.55 Športni komentar — 22.10 Pregled po svetu.

Sobota, 24. 9.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.20 Gospodarsko za vsakogar — 9.30 Bodite čisto liho — 13.20 Odmev iz Avstrije — 14.40 Tehnični razgledi — 16.00 Za delovno ženo — 17.10 Podoba Kilajske — 17.30 Sen koncert tedna — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 19.30 Velika fansa — 20.15 Avstrijska hilparada — 21.30 In svet gladeje.

Nedelja, 25. 9.: 8.15 Kaj je novega — 10.00 Tedensko ogledalo domačega tiska — 11.15 Orkestralni koncert — 13.10 Za avtomobiliste — 14.30 Pisana tančica, roman — 15.00 Ljudstvo in domovina — 18.00 Mednarodna radijska univerza — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 19.30 Melodija za nedeljski večer — 20.30 Lepi glasovi, lepe viže.

Ponedeljek, 26. 9.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Ljudska glasba — 16.00 Otroška ura — 17.25 Brali smo za vas — 17.40 Zenska oddaja — 19.30 Juda Makeba-jec, oratorij.

Torek, 27. 9.: 8.20 Glasba na lakačem traku — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Pomembni orkestri — 14.35 Majstreske novele — 15.35 Zabavni zvaki iz Avstrije — 16.00 Esej v našem času — 17.25 Znanje za vse — 17.40 Avstrijski slikar Karl Schuh — 19.30 Poleti z nami — 20.30 Ti mi pomeniš svet — 21.30 O tem lahko govorimo.

Sreda, 28. 9.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Teden pri Združenih narodih — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 14.30 Roza Canina, pripovedka — 15.35 Srečanje z Willijem Meislom — 14.45 Otroška ura — 16.00 Kot zdravnik ob bambusovi zavesti Indoklajske — 17.25 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 17.40 Domači zdravnik — 19.30 Halo, toenagerji — 20.15 Vseh devet (Ljubljana-Koper — Schwarz na Tirolskem).

Četrtek, 29. 9.: 8.10 Dobro jutro — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Ob 150-letnici „Čarobni piščali“ — 14.10 Pomembni orkestri — 14.35 Moja lapa domovina — 16.00 Evropsko usodno leto 1566 — 17.25 Raziskovalci v gosteh — 17.40 Zenska oddaja — 19.30 Glasba za razvedrilo — 21.00 Na obisku pri menihih v puščavskih samostanih.

Petek, 30. 9.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 14.35 Štajerske ljudske viže — 16.00 Otroška ura — 17.25 Znanje za vse — 17.40 Sola in dom — 19.30 Radijski studio za literarni eksperiment — 21.15 Mi in gore.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gosmetergasse 10, telefon 56-24. — Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopolni naj se pošljijo na naslov: 9021 Klagenfurt - Celovec, Postfach 124.

RADIO LJUBLJANA

oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 202,4 — 202 m. UKV frekvence 88,5 — 92,9 — 94,1 — 90,5 — 97,9 MHz Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen v nedeljah): 4.30 Dobro jutro — 11.00 Turistični napotki — 12.30 Kmetijska oddaja — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Popoldanski koncert — 19.05 Glasbene razglednice — 22.10 Plesna glasba.

Sobota, 24. 9.: 8.05 Glasbena matineja — 9.25 Pozdravi najmlajšim — 10.15 Operni koncert — 12.05 Diverlimento — 12.40 Dobri znanci in trio Vihala Ahačiča — 14.05 Iz solistične glasbe slovenskih skladateljev — 14.35 Voščila — 17.35 Iz filmov in glasbenih revij — 18.50 S knjižnega trga — 20.00 Sobotni koncert — 20.30 Pajek, ki se imenuje vrtavka, radijska igra — 22.10 Oddaja za naše izseljence.

Nedelja, 25. 9.: 8.05 Punčka se je vrnila, mladinska radijska igra — 9.05 Voščila — 10.00 Se pomnite, tovariši — 10.45 Za prijatelja lahke glasbe — 12.05 Voščila — 13.30 Nedeljska reportaža — 14.00 Slavni pevci, zname-nite arije — 15.30 Humoreska tedna — 16.00 Nedeljsko športno popoldne — 20.00 Večerni koncert — 21.00 Kličemo letovišče.

Ponedeljek, 26. 9.: 8.05 Glasbena matineja — 8.55 Za mlade radovedneže — 10.35 Gospa O, prepad in jaz, podlistek — 12.05 Dva concertina — 12.40 Makedonske narodne pesmi — 14.35 Voščila — 15.30 Slovenska narodne — 17.05 V svetu opernih melodij — 18.15 Zvočni razgledi — 20.00 Panorama zabavnih melodij — 20.35 Simfonični koncert orkestra Slovenske filharmonije.

Torek, 27. 9.: 8.05 Glasbena matineja — 9.25 Sprehad z velikimi zabavnimi orkestri — 10.15 Odlomki iz opere „Veronika Deseniška“ — 12.05 Skladbe za pihalne instrumente — 12.40 Štirje kovači in ansambel Boruta Lesjaka — 14.05 Od Bacha do Bartoka — 15.40 V terek nasvidenje — 17.05 Iz klavirske literature — 13.15 Vrtimo globus zabavnih melodij — 18.50 Ma mednarodni križ-paljhi — 20.00 Slovenski pevski zbor Glasbene Matice iz Clevelanda — 20.20 Elektra naj žaluje, radijska igra — 21.16 Pesem godal.

Sreda, 28. 9.: 8.05 Glasbena matineja — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 10.45 Clovek in zdravje — 12.05 Simfonija Goga — 12.40 Slovenske narodne — 14.05 Lahka glasba — 14.35 Voščila — 15.30 Nemške narodne — 18.15 Iz naših studijev — 18.50 Naš razgovor — 20.00 Ljubzenski napaj, opera.

Četrtek, 29. 9.: 8.05 Glasbena matineja — 9.25 Lepe melodije — 10.15 Z ansamblom beogradske opere — 12.05 Lahka koncertna glasba — 12.40 Cez hrib in dol — 14.05 Orkester RTV Ljubljana — 15.40 Literarni sprehad — 17.05 Turistična oddaja — 18.15 Palača opernih zvo-kov — 20.20 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer.

Petek, 30. 9.: 8.05 Opera matineja — 8.55 Planirski tednik — 10.35 Cirkus v mestecu, podlistek — 12.05 Iz oper Juleša Masseneta — 12.40 Slovenske narodne — 14.05 Koncert lahke glasbe — 15.30 Od vasi do vasi — 16.45 V svetu znanosti — 17.05 Pelik simfonični koncert — 18.15 Zabavni in plesni orkestri — 18.50 Kulturni globus — 20.00 Iz poljske zborovske glasbe — 20.25 Iz lažje orkestralne glasbe — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

TELEVIZIJA

Sobota, 24. 9.: 14.30 Prenos jahalnega turnirja v Salzburgu — 17.03 Za družino — 17.30 Moj šef je ženska — 17.55 Knjižni kotiček — 18.40 Kaj vidimo novega — 19.30 Čas v sliki — 20.25 Producenti dežja, komedija — 22.40 Umor v oblakih.

Nedelja, 25. 9.: 13.30 Prenos jahalnega turnirja v Salzburgu — 17.03 Trije zlati vrelci — 17.35 Svet mladine — 18.35 Šah za vse — 19.00 Družina Leitner — 19.30 Aktualni šport — 20.15 Učena ženska.

Ponedeljek, 26. 9.: 18.35 Tečaj francoščine — 19.00 Pustolovščine pod vodo — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Se že spominjate — 21.25 Inozemski odmev — 22.35 Janine Aimeo.

Torek, 27. 9.: 18.35 Tečaj angleščine — 19.00 Matija — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Enaindvajset — 21.00 Morilci so med nami.

Sreda, 28. 9.: 11.00 Leto na otoku — 12.03 Se še spominjate — 17.03 Paviliona dogodivščine — 17.40 Kdo pomaga rokodelčini — 18.35 Tečaj francoščine — 19.00 Podoba iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Vaš nastop, prosimo — 21.00 Cirkus umira — 22.05 Janine Aimeo.

Četrtek, 29. 9.: 11.03 Dunajski kongres — 11.20 Luna — 18.35 Tečaj angleščine — 19.00 Športni kaledoskop — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Konec mrs. Cheny — 22.05 Forumski pogovori.

Petek, 30. 9.: 11.03 Donosa zaposlitev — 18.35 Pogled v deželo — 19.00 Trg koncert tedna — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Nevzdržni, gledališki prenos — 22.05 Z našimi najboljšimi priporočili — 23.15 Janine Aimeo.

RADIO TRST

Nedelja, 25. 9.: 8.30 Kmetijska oddaja — 11.15 Za najmlajše — 13.30 Glasba po željah — 15.30 Ivan Pregelj: Tolminci — 16.00 Ljudski pesmi — 18.00 Najlepše simfonije — 19.15 Nedeljski vestnik — 20.30 Zborovske skladbe Emilia Adamiča — 22.00 Nedelja v športu — 22.10 Nova glasba.

Ponedeljek, 26. 9.: 12.15 Počilniška srečanja — 13.30 Znane melodije — 17.20 Glasbeni kaledoskop — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 18.30 Baročne skladbe — 19.15 Iz ženskih lednikov in revij — 19.30 Parada orkestrrov — 20.35 Faust, lirski drama.

Torek, 27. 9.: 12.00 iz slovenske folklorne — 13.30 Glasba po željah — 18.30 Ustvarjalci moderne glasbe — 19.15 Spoznavajmo naravo — 19.30 Letni časi v slovenski pesmi — 20.35 Italijanski ansambli lahke glasbe — 21.00 Oore v slovenski literaturi.

Sreda, 28. 9.: 12.15 Turistični razgledi — 11.30 Glasba iz filmov in revij — 17.20 Glasbeni kaledoskop — 18.00 Na vse, toda o vsem — 18.30 Komorna dala Friderika Chopina — 19.15 Sodabne boleznj — 19.30 Motivi, ki so mladim všeč — 20.35 Glasbene razglednice — 21.00 Simfonični koncert — 22.15 Sentimentalne pesmi.

Četrtek, 29. 9.: 12.00 Furlanija in Italija — 13.30 Glasba po željah — 18.30 Slavni solisti — 19.00 Otroške pesmi in skladbe — 19.40 Zbor „Antonio Illersberg“ iz Trsta — 21.00 „Načini veter“, drama.

Petek, 30. 9.: 12.15 Žena in dom — 13.30 Glasbena potovanje — 17.20 Glasbeni kaledoskop — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 18.30 Slovenski solisti — 19.15 Vatikanska pinakoteka — 19.30 Sodobni motivi — 20.35 Gospodarstvo in delo — 21.00 Koncert operne glasbe — 22.00 Harmonija zvoikov in glasov.

Ta teden vam priporočamo:

Lepe knjige po nizki ceni

- France Bevk: **ISKRA POD PEPELOM**, zgodovinska povest iz časov kmečkih uporov, 128 str., br. 8
- Miško Kranjec: **MACESNI NAD DOLINO**, povest o trdem življenju na vasi, 152 str., br. 7
- Ivan Ribič: **SPOPINJE V SNEGU — ZGODBA O ZAKLADU**, dve povesti iz partizanskih let, 160 str., br. 5
- Prežihov Voranc: **LJUBEZEN NA ODORU**, povesti iz zbirke „Samorastniki“ 168 str., ppl. 12
- Beno Zupančič: **MRTVO MORJE**, povest o potovanju po svetovnih morjih, 112 str., br. 7
- Fran S. Finžgar: **TRIGLAV**, v verze povezani spomini na dožitveja po gorah in planinah, 80 str., ilustr., br. 4
- **SPOMINI NA PARTIZANSKA LETA**, zbirka zapiskov iz narodnoosvobodilne borbe, 296 str., br. 6
- Sonja Sever: **ZVESTI TOVARIŠI**, mladinska povest iz domovine Eskimov, 160 str., ilustr., br. 4
- Aleksej Tolstoj: **ZLATI KLUČEK**, nena vadne dogodivščine lesene lutke, 120 str., ilustr., ppl. 20
- Ksaver Meško: **MLADIM SRCEM**, zbirka povesti za mlade bralce, 112 str., ilustr., br. 3
- **POLJSKE NOVELE**, krajši spisi starejših poljskih pisateljev, 264 str., ppl. 16
- Anton Ingolič: **TVEGANA POT**, mladinska povest iz narodnoosvobodilne borbe, 88 str., ilustr., br. 7
- Lewis Carroll: **ALICA V DEVETI DEŽELI**, pravljica povest za mlade in velike otroke, 128 str., ilustr., ppl. 10
- Tone Seliškar: **BRATOVŠČINA SINJEGA GALEBA**, mladinska povest o zanimivih dogodivščinah, 112 str., ilustr., br. 5
- Rabindranat Tagore: **ŽETEV**, zbirka pesmi največjega indijskega pesnika, 128 str., br. 10
- Kramolc-Tomc: **SLOVENSKA PESMARICA**, pesmi z notami iz vseh predelov slovenske zemlje, dva dela skupaj 384 str., br. 20
- Dr. Anton Polenc: **ŽIVALSKI SVET**, srečanja z živalmi step in puščav, 112 str., ilustr., br. 8
- **SKRIVNOSTI ATOMA**, poljuden prikaz dosežkov človeka v dobi atoma, 112 str., ilustr., br. 4
- Ela Presinger: **GOSPODINJSKI NASVETI**, priročnik za smotno ureditev dela v gospodinjstvu, 112 str., ilustr., br. 8
- Dr. Miroslav Zei: **MORJA BOGATI ZAKLADI**, zanimiv prikaz neizmernega bogastva v morju, 56 str., ilustr., br. 9
- Milan Kaman: **MLADI BIOLOG**, poljudno napisan priročnik o skrivnostih narave, 184 str., ilustr., ppl. 10
- Ing. Mitja Tavčar: **ELEKTRIKA ZA DOMAČO RABO**, vloga električne energije v kmetijstvu in gospodinjstvu, 176 str., ilustr., br. 10

Posamezne knjige lahko naročite tudi po pošti. Plačilo možno v obrokli.

Knjigarna „Naša knjiga“, Wulfengasse

HORIZONT - električni plot

zvesti pastir živine

Podjunska trgovska družba
bratje Rutar & Co.

Dobrola vas - Eberndorf

A 9141 tel. (0-42-36) 281

Oglejte si našo razstavo tudi v prostorih hotela Rutar v Dobri vasi.